

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti a vliv veřejných obchodních
společností na trh České republiky

Comparison of Public Company and Joint-stock Company and Influence of Public Companies on
the Market of the Czech Republic

Student: Tereza Jedličková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Tereza Jedličková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208R011 Ekonomika a právo v podnikání
Téma: Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti a vliv
veřejných obchodních společností na trh České republiky
Comparison of Public Company and Joint-stock Company and Influence
of Public Companies on the Market of the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti
3. Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti
4. Veřejná obchodní společnost v praxi a její vliv na trh České republiky
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. 344 s. ISBN 978-80-7357-383-6.

ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 653 s. ISBN 80-7179-391-4.

LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2011. 316 s. ISBN 978-80-7418-114-6.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Milan Gryga**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně příloh, vypracovala samostatně. Přílohu č. 7, danou mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.“

Ostrava 10. května 2013

Tereza Jedličková

A handwritten signature in cursive script, reading 'Tereza Jedličková', written over a horizontal dotted line.

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Milanovi Grygovi za pozornost, kterou věnoval mé práci a za jeho rady při jejím vypracovávání.

Obsah

1	Úvod	5
2	Charakteristika veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti.....	6
2.1	Obchodní společnost	6
2.1.1	Práva společníka.....	8
2.1.2	Povinnosti společníka.....	9
2.2	Veřejná obchodní společnost	10
2.2.1	Historie veřejné obchodní společnosti	10
2.2.2	Obecná charakteristika veřejné obchodní společnosti.....	11
2.2.3	Společníci	12
2.2.4	Obligaturní orgány společnosti	15
2.2.5	Založení a vznik	16
2.2.6	Zrušení a zánik	18
2.3	Akciová společnost.....	23
2.3.1	Historie akciové společnosti	23
2.3.2	Obecná charakteristika akciové společnosti	24
2.3.3	Společníci	25
2.3.4	Obligaturní orgány společnosti	25
2.3.5	Založení a vznik	30
2.3.6	Zrušení a zánik	31
3	Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti	35
3.1	Výhody v.o.s. v porovnání s a.s.	35
3.2	Nevýhody v.o.s. v porovnání s a.s.....	38
4	Veřejná obchodní společnost v praxi a její vliv na trh České republiky	43
4.1	V.o.s. pohledem společníků	43
4.2	Statistické údaje	48
4.3	Podpora malého a středního podnikání	54
4.4	V.o.s. a její vliv na trh České republiky	57
4.5	Nový zákon o obchodních korporacích	59
4.6	Výhled do budoucna.....	61
5	Závěr.....	62

Seznam použité literatury	63
Seznam použitých zkratek	68
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Před zahájením podnikatelské činnosti, by měl každý podnikatel dobře zvážit, v jakém oboru hodlá svoji budoucí podnikatelskou činnost realizovat, a zda má k dané činnosti předpoklady či disponuje zkušenostmi nebo praxí. Důležitým krokem je také to, zda se rozhodne podnikat jako fyzická, nebo jako právnická osoba.

Rozhodne-li se pro druhou z možností, je třeba, aby byl podnikatel seznámen s jednotlivými formami podnikání. Jeho pozdější volba není sice nezvratná, neboť se dá později změnit, nicméně měl by mít přehled o výhodách a nevýhodách, které s sebou jednotlivé právní formy nesou.¹

Převážně většině lidí se pod pojmem „obchodní společnost“ vybaví společnost s ručením omezeným či akciová společnost. A právě z tohoto důvodu vyvstala myšlenka, psát bakalářskou práci na téma „Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti a vliv veřejných obchodních společností na trh České republiky“. Spousta lidí se domnívá, že veřejnými obchodními společnostmi jsou pouze malé či rodinné podniky. Je pravdou, že se převážně jedná o malé a střední podniky, ovšem existují i velké obchodní řetězce, nesoucí tuto podnikatelskou formu.

Cílem mé práce je poukázat na výhody a nevýhody, které souvisí s právní formou veřejné obchodní společnosti, porovnat čistě osobní obchodní společnost se společností kapitálovou a poukázat, jaké postavení má tato právní forma na trhu České republiky.

Práce se také zaměřuje na poskytnutí informací o založení obchodní společnosti a náležitostech, které jsou k tomuto úkonu nezbytné.

První část práce obsahuje metodu popisnou a druhá část, tedy část praktická, zahrnuje metodu dotazníků, kterými jsem se snažila přiblížit pohled a názory společníků na problematiku související s touto právní formou.

V práci jsou zahrnuta mj. grafická znázornění počtů obchodních korporací a jejich vzniků a zániků za poslední dva roky.

¹ Internetové stránky Podnikatel.cz: Začínající podnikatel

2 Charakteristika veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti

2.1 Obchodní společnost

Obchodní společnost se může jinými slovy nazývat obchodní korporací. Jedná se o PO, která je soukromoprávní. To znamená, že je tvořena zpravidla sdružením FO, popřípadě PO, a toto sdružení představuje PO odlišnou od osob, kterými bylo založeno.²

Pojem *obchodní společnost* není přesně definován v občanském ani v obchodním zákoníku. Hlavním důvodem je rozdílnost jednotlivých právních forem podnikání, a tudíž je téměř nemožné, podat přesnou definici tohoto pojmu. V obchodním zákoníku je obchodní společnost pouze charakterizována, a to jako právnická osoba založená za účelem podnikání, pokud není stanoveno právem Evropských společenství či zákonem jinak.

Není podmínkou, aby byla obchodní společnost založena pouze za účelem podnikání. U některých forem podnikání je možnost založení i za jiným, než podnikatelským účelem. To se týká především společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Na rozdíl od toho společnost komanditní a veřejná obchodní společnost musí být vždy založeny za podnikatelským účelem.³

Zakladateli a účastníky obchodní společnosti mohou být jak FO, tak PO, nestanoví-li zákon jinak.⁴

Obchodní společnosti bývají rozděleny na kapitálové a osobní společnosti, a tyto následně zahrnují jednotlivé právní formy.

Kapitálové obchodní společnosti:

- Akciová společnost
- Společnost s ručením omezeným

Osobní obchodní společnosti:

- Veřejná obchodní společnost

² KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. ISBN 80-7179-028-1. Str. 30.

³ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 5.

⁴ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

- Komanditní společnost

Kromě kapitálových a osobních obchodních společností rozlišujeme také **evropské obchodní společnosti**, kam se řadí:

- Evropská (akciová) společnost
- Evropské hospodářské zájmové sdružení ⁵

Společné rysy obchodních korporací ⁶

Obchodní společnosti

- jsou právnickými osobami, což znamená, že mají vlastní právní status, ten se ovšem liší od právního statusu jejích jednotlivých společníků. Jakákoli obchodní společnost je právním subjektem a tato právní subjektivita je taktéž odlišná od právní subjektivity společníků dané obchodní společnosti,

- bývají založeny za určitým účelem, kterým bývá zpravidla účel podnikatelský. Ten totiž mívá u obchodních společností dominantní postavení. Ovšem existuje určitá výjimka u společností kapitálových, které mohou být založeny za jiným, nežli podnikatelským účelem,

- jsou obecně řazeny mezi podnikatele, protože mají povinnost zápisu do obchodního rejstříku, bez výjimky společností založených za nepodnikatelským účelem, ty totiž mají tuto povinnost také. Tyto společnosti bývají označovány za podnikatele podle formy a dopadají na ně veškerá ustanovení ObchZ,

- jsou sdružením osob. Každá obchodní společnost je vyznačována personálním prvkem. Kapitálové společnosti, do kterých patří s.r.o. a a.s. mohou být založeny pouze jednou osobou a mohou jako jednočlenné existovat. Hlavní roli při založení těchto společností sehrává základní kapitál, ale personální prvek nemůže chybět,

- je třeba založit na smluvním základě. K jejich vzniku je nutno sepsat a uzavřít společenskou smlouvu, u jednočlenných společností se tato smlouva nazývá zakladatelskou listinou,

- jsou charakteristické čtyřmi znaky, mezi které patří:

a) obchodní firma,

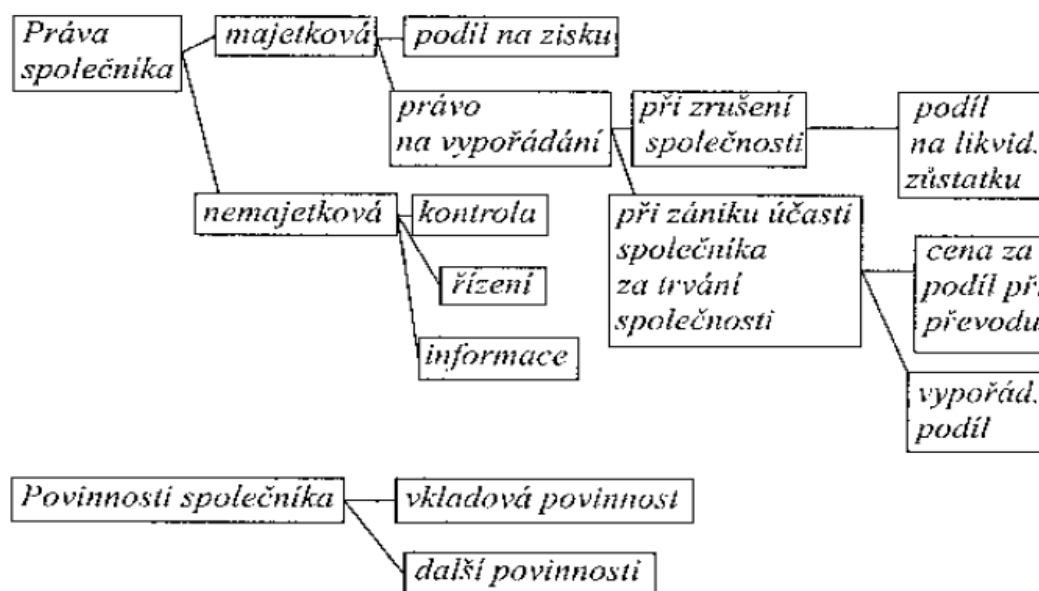
⁵ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 7.

⁶ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. ISBN 978-80-7418-114-6. Str. 85, 86.

- b) sídlo,
- c) statutární orgán,
- d) význam založení

Společníci jakékoli obchodní společnosti mají určitá práva a povinnosti, které vycházejí z kvalitativní stránky podílu. Na druhé straně taky existuje kvantitativní stránka podílu, která zahrnuje hodnotu a velikost podílu společníka.

Schéma 2.1 Práva a povinnosti společníka

Zdroj: ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 62.

2.1.1 Práva společníka

1) Právo na podíl na zisku

Tento druh práva je závislý na hospodářských výsledcích společnosti. Z tohoto důvodu je nemožné toto právo uskutečnit, pokud společnost nevytváří žádný čistý zisk. Pravidla pro realizaci tohoto práva je nutno stanovit ve společenské smlouvě, popřípadě stanovách společnosti, jedná-li se o společnost akciovou.

2) *Právo na vypořádání*

U toho práva rozlišujeme dvojí možnost realizace. Pokud je společnost zrušena s likvidací, jedná se o tzv. podíl na likvidačním zůstatku, anebo může dojít k zániku účasti společníka za trvání společnosti, kdy rozlišujeme cenu za podíl při převodu a vypořádací podíl.

3) *Právo na kontrolu a řízení společnosti*

Tento druh práva představuje právo, umožňující společníkovi jednat s ostatními společníky, přičemž mají společníci rovné postavení, nebo umožňuje rozhodování na valné hromadě, kde toto právo poskytuje možnost ovlivnit společnost určitým počtem hlasů, s kterými společník disponuje.

4) *Právo na informace*

Toto právo je v každé společnosti jiné, neboť záleží na právní formě dané společnosti, nebo spíše konkrétněji na tom, zda se jedná o společnost osobní, či kapitálovou. Např. ve veřejné obchodní společnosti, která je typicky osobní obchodní společností, jsou možnosti získání informací pro společníka velmi široké. To je dáno tím, že každý společník v.o.s., může jednat jménem společnosti a zastupovat ji navenek jako statutární orgán. Oproti tomu v akciové společnosti se toto právo koncentruje především do možnosti nahlížet do účetních závěrek společnosti.

2.1.2 Povinnosti společníka

1) *Vkladová povinnost*

U kapitálových společností je tato povinnost stanovena zákonem a ve společenské smlouvě bývá stanoven pouze její rozsah. U osobních společností tato povinnost stanovena zákonem není, ale může vyplynout ze společenské smlouvy.

2) *Povinnost kompenzovat ztráty společnosti*

Tato povinnost je opět, jako předchozí povinnost, buďto stanovena zákonem, nebo vyplývá ze společenské smlouvy.

3) *Povinnost zdržet se konkurenčního jednání*

Povinnost nabývá různé intenzity podle právní formy společnosti. Zákonem je stanovena u osobních společností, u kapitálových společností vyplývá ze společenské smlouvy.

4) *Ostatní povinnosti*

Do této kategorie se řadí např. povinnost společníků účastnit se činnosti společnosti. U osobních společností je tato povinnost pevně stanovena, u kapitálových společností vyplývá ze společenské smlouvy.⁷

2.2 Veřejná obchodní společnost

2.2.1 Historie veřejné obchodní společnosti

Veřejná obchodní společnost patří z historického hlediska k velmi starým právním formám. Její počátek spadá do období pozdní italské renesance a středověku. Normativní úprava a zákonné tradice společnosti pocházejí z Francie, z doby Ludvika XIV, tedy z roku 1673.

Největší rozkvět nastal v 19. století, kdy tato společnost představovala běžnou podnikatelskou právní formu. Zaznamenávala vysokou míru důvěryhodnosti, a to především díky neomezenému ručení jejich společníků. Ovšem ve 20. století její vývoj směřoval k opuštění neomezeného ručení, což zapříčinilo, že běžnou právní formou obchodní společnosti se stala společnost s ručením omezeným.⁸

V českých zemích se v.o.s. začala objevovat již ve středověku a obvykle byla označována jako tovaryšstvo. První právní regulace se objevuje v konkursním řádu císaře Karla VI. z roku 1734.

Po roce 1945 začal ústup veřejných obchodních společností, neboť politický vývoj této doby byl zaměřen proti soukromému podnikání. To vedlo k tomu, že v roce 1951 zanikly v.o.s. úplně, neboť od 1. 1. 1951 nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., který dosavadní právní normy zrušil.

V roce 1989 došlo ke změně společenských poměrů a nastala potřeba obnovení tržní ekonomiky. Díky tomu se začalo usilovat o obnovení podnikatelských forem. Došlo tak k obnovení v.o.s., a to především díky novelizaci hospodářského zákoníku zákonem č. 103/1990 Sb.⁹

⁷ CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

⁸ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 96.

⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 4, 5.

2.2.2 Obecná charakteristika veřejné obchodní společnosti

Základní ustanovení o v.o.s. nalezneme ve druhé části ObchZ, přesněji v první hlavě a druhém díle. Veřejná obchodní společnost je právní formou podnikání, která musí být založena nejméně dvěma osobami, podnikajícími pod společnou firmou. Tyto osoby mohou být jak fyzické, tak také právnické. V případě fyzických osob, musí tato osoba splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu, a nesmí u ní být dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem, bez ohledu na předmět podnikání. Ovšem v případě právnických osob vykonává práva a povinnosti, spojená s účastí ve společnosti, její statutární orgán, nebo jím pověřený odpovědný zástupce, který splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti podle zvláštního právního předpisu a nesmí u něj být dána překážka provozování živnosti stanovená zvláštním právním předpisem.¹⁰

Jako jednočlenná společnost nemůže v dnešní době v.o.s. existovat, jelikož tomu ustanovení § 76 odst. 1 ObchZ brání. Jestliže dojde během trvání v.o.s. k poklesu společníků pouze na jednoho společníka, tak dochází ke zrušení společnosti bez právního nástupce s likvidací.¹¹

Tato společnost může být založena pouze za účelem podnikání, jiný účel u této formy není povolen a z tohoto důvodu společnost nemůže být tzv. podnikatelem podle formy.

Společníci v.o.s. ručí za závazky společnosti za jejího trvání celým svým majetkem. Toto ručení má akcesorickou povahu, což znamená, že společnost je prvotně povinna dostát svým závazkům z hlavního závazkového vztahu. Pokud dojde k situaci, že společnost své závazky nesplní, mohou její věřitelé požadovat splnění závazků po společnících. Výjimkou z tohoto pravidla je ustanovení § 306 odst. 1 ObchZ, ve kterém stojí, že výzvu k plnění společnosti není třeba uskutečnit, jestliže ji věřitel nemůže uskutečnit nebo jestliže je nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní.¹²

¹⁰ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 93, 94, 97

¹¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnost*. Str. 11. ISBN 978-80-7357-383-6

¹² ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 97, 98.

Uhrazovací povinnost z titulu ručení se vztahuje v případě FO, jakožto společníků, nejen na jejich osobní majetek, ale také na společné jmění manželů, pokud jsou tito společníci ženatí / vdané.¹³

ObZ v § 143 vymezuje, co náleží do společného jmění manželů. Jsou to například i závazky, které některému z manželů vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a závazků, jejichž rozsah překračuje míru přiměřenou majetkovým poměrům, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Z toho vyplývá, že závazky vzniklé za trvání manželství, včetně závazků z titulu ručení, mohou být uhrazeny z majetku patřícího do společného jmění manželů (až na výjimky uvedené v tomto paragrafu). Zároveň však ObZ umožňuje, konkrétně v § 143a, uzavřít mezi manželi smlouvu o zúžení rozsahu společného jmění.¹⁴

Touto smlouvou mohou manželé změnit rozsah majetku a závazků, tvořících jejich společné jmění, a rozsah majetku a závazků vzniklých v budoucnu. Tato smlouva se následně ukládá do sbírky listin.

Z důvodu nutnosti minimálně dvou společníků, se v.o.s. zakládá vždy společenskou smlouvou, zakladatelská listina nepřipadá v úvahu.¹⁵

2.2.3 Společníci¹⁶

V.o.s. mohou založit nejméně dvě osoby. Společníci mohou být fyzické i právnické osoby, ale je nutné, aby splňovali určité podmínky způsobilosti k účasti ve v.o.s.

U FO jsou těmito podmínkami všeobecné podmínky provozování živnosti podle § 6 ŽZ a neexistence překážky provozování živnosti podle § 8 ŽZ, a to bez ohledu na předmět podnikání v.o.s.

Do všeobecných podmínek patří:

- dovršení věku 18 let
- plná způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost

¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. ISBN 978-80-7400-354-7

¹⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

¹⁵ ŠTENGLOVÁ, Ivana a Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. ISBN 978-80-7400-354-7.

¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnost*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 57, 58, 59.

U PO nastává situace, kdy práva a povinnosti společníka, tedy právnické osoby, vykonává její statutární orgán. Tato osoba (osoby) ale musí splňovat stejné podmínky jako FO. Jinou alternativou výkonu těchto práv a povinností může být právnickou osobou pověřený zástupce na základě dohody o plné moci. Ten však také musí splňovat podmínky, jako FO.

Vzor dohody o plné moci lze nalézt v příloze č. 1.¹⁷

Žádný ze společníků nemá zákonem stanovenou vkladovou povinnost. Z toho vyplývá fakt, že společnost nevytváří základní kapitál. Tuto povinnost ObchZ nepředpokládá, ale ani nevylučuje. Jestliže společnost nevytváří základní kapitál, je její majetek tvořen převážně tím, co nabyta během své podnikatelské činnosti. Pokud je ve společenské smlouvě stanoveno, že musí být do společnosti vloženy vklady, musí společníci splatit vklady ve lhůtě stanovené ve společenské smlouvě, nebo bez zbytečného odkladu po vzniku společnosti. Pokud se společník ocitne v prodlení se splácením svého peněžitého vkladu, vznikají mu úroky z prodlení, které je povinen platit a tyto úroky činí 20% z dlužné částky, pokud není ve společenské smlouvě stanoveno jinak. Nicméně § 80 odst. 2 ObchZ, který tuto povinnost ukládá, je dispozitivní povahy, což znamená, že společenská smlouva může úrok z prodlení úplně vyloučit, zvýšit, nebo snížit. Pokud ve společenské smlouvě není zmínka o úrocích z prodlení, platí výše úroku z prodlení stanovená zákonem.

Vkladů může společník do společnosti vložit i více. Aby se mohl stanovit výpočet podílu, jsou tyto vklady jednotlivého společníka sčítány.¹⁸

Každý společník je povinen postupovat v plnění povinností s péčí řádného hospodáře. Každý společník je oprávněn k obchodnímu vedení společnosti, ale pouze v rámci jimi dohodnutých zásad. Je ovšem třeba odlišovat obchodní vedení společnosti od jednání jménem společnosti. Obchodní vedení společnosti je zaměřeno na organizační strukturu společnosti, jde při něm o řízení společnosti a o rozhodování o podnikatelských záměrech a plánech společnosti.

Oproti tomu jednání jménem společnosti je zaměřeno na realizaci vztahů se třetími osobami.¹⁹

¹⁷ CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

¹⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. ISBN 978-80-7418-114-6. Str. 112.

Zánik účasti společníka na společnosti je spjat s následujícími skutečnostmi:²⁰

- Zánik společnosti jako takové. V takovémto případě má společník právo na vypořádání a to v podobě podílu na likvidačním zůstatku.
- § 83 ObchZ stanovuje, že zůstanou-li ve společnosti alespoň dva společníci, může další společník ze společnosti vystoupit na základě změny společenské smlouvy, tedy dohody mezi společníky. Společníkovi, který ze společnosti vystoupil, náleží vypořádací podíl.
- Výpověď společenské smlouvy, která byla uzavřena na dobu neurčitou. Zánik účasti společníka nastává z jeho jednostranného projevu vůle. Společníkovi přísluší vypořádací podíl, dohodnou-li se společníci na pokračování společnosti.
- Smrt společníka či zánik PO, která byla společníkem ve v.o.s.
- Vyloučení společníka rozhodnutím soudu, za to, že společník závažným způsobem porušuje své povinnosti. Společníkovi náleží vypořádací podíl.
- Prohlášení konkursu na majetek společníka, popř. zamítnutí návrhu na prohlášení konkursu kvůli nedostatku majetku. Zda se společníci rozhodnou na dalším fungování společnosti, náleží společníkovi vypořádací podíl.
- Nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu společníka, které nabylo právní moci, nebo vydání exekučního příkazu k postižení podílu společníka po právní moci usnesení o nařízení exekuce.
- Omezení, nebo odejmutí způsobilosti společníka k právním úkonům. Společníkovi náleží vypořádací podíl, pokud se společníci dohodnou na pokračování společnosti.
- Společník přestal splňovat předpoklady stanovené v § 76 odst. 2 ObchZ, což je nesplnění všeobecných podmínek provozování živnosti podle živnostenského zákona, nebo je dána překážka provozování živnosti plynoucí opět ze živnostenského zákona. Společníkovi přísluší vypořádací podíl, jestliže se společníci dohodnou na pokračování společnosti.
- Ve společenské smlouvě mohou být stanoveny další důvody, které vedou obvykle ke zrušení společnosti. Pokud jsou ale tyto důvody takové povahy, že mohou nastat pouze u některého ze společníků, zanikne účast tohoto daného společníka, pokud se ostatní společníci

¹⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. ISBN 978-80-7400-354-7

²⁰ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 113, 114.

dohodnou, že budou ve společnosti pokračovat i nadále bez něj. Dotčenému společníkovi opět náleží vypořádací podíl.

2.2.4 Obligatorní orgány společnosti

Jednatel či více jednatelů

V.o.s. povinně vytváří statutární orgán, kterým jsou všichni společníci, a tito společníci se označují za jednatele společnosti. Taktéž může stanovit společenská smlouva, že statutárním orgánem budou pouze někteří společníci, nebo jediný společník.

Je-li více jednatelů ve v.o.s., mohou jednat jménem společnosti každý z nich samostatně, pokud společenská smlouva nestanoví něco jiného.²¹

Společníci, kteří jsou jednatele, se zapisují do OR, kde uvedou den vzniku a zániku této funkce a způsob, jakým jsou za společnost oprávněni jednat.

Odstoupit z funkce může společník v.o.s. s udáním důvodu i bez něj. Je ovšem nutné, aby toto odstoupení mělo písemnou formu s úředně ověřeným podpisem, a musí být doručeno společnosti i všem společníkům v.o.s. Účinnosti nabývá uplynutím jednoho měsíce ode dne doručení společnosti. Společník, který odstupuje, má povinnost učinit veškerá opatření, která je nutno vykonat bez odkladu a musí informovat zbylé společníky o dalších opatřeních, která je třeba uskutečnit.

Pokud je odstupujícím jednatelem společník, který je jediným statutárním orgánem společnosti, pak se zbylí společníci stávají, ode dne účinnosti odstoupení, statutárním orgánem společnosti. Jedinou výjimkou je situace, kdy se na některého ze zbylých společníků vztahuje překážka výkonu funkce. Je-li jednatelů společnosti více a jeden z nich se rozhodne odstoupit, zastávají funkci statutárního orgánu zbylí jednatele, kteří tuto funkci vykonávali do dne odstoupení jednoho z nich.

Omezit tuto funkci může pouze společenská smlouva, a takovéto omezení je vůči třetím osobám neúčinné.²²

Vzor čestného prohlášení jednatele lze nalézt v příloze č. 2.²³

²¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. ISBN 978-80-7400-354-7

²² LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. ISBN 978-80-7418-114-6. Str. 114, 115.

²³ Internetové stránky Smlouva-smlouvy.cz: Čestné prohlášení jednatele o bezúhonnosti

2.2.5 Založení a vznik

Před založením společnosti je nutná idea o založení společnosti. Zakladatelé by před založením měli zvážit následující faktory:

1. Z čeho bude v.o.s. financována
2. Jakou bude mít na trhu konkurenci
3. Jaký je výsledný plán
4. Jaká je možnost využití obchodních vazeb
5. Jaká je dosažitelnost bankovních úvěrů
6. Jakou produkcí či službami se může společnost prosadit na trhu apod.

Založení jakékoli společnosti, nejen v.o.s., probíhá sepsáním společenské smlouvy. Té předchází tzv. smlouva přípravná. Ta se uzavírá jako tzv. nepojmenovaná, neboli inominátní smlouva, přičemž hraje zásadní roli, kdo tuto smlouvu uzavírá.

Přípravná smlouva musí být srozumitelná a jasná a musí být učiněna svobodně a vážně. Pokud tyto náležitosti nesplňuje, je neplatná. Tato smlouva obsahuje více smluvních typů a jedná se tedy o smlouvu smíšenou ve smyslu § 491 ObZ. Společenská smlouva bude v tomto případě vystupovat, jako smlouva budoucí. Přípravná smlouva slouží především k ujednání o provádění a koordinaci přípravných prací a podmínek, za kterých může být smlouva vypovězena.

Poté následuje sepsání společenské smlouvy, která je, obecně vzato, jakýmsi právním úkonem. Tento právní úkon může být dvoustranný i vícestranný. Tato smlouva se do inominátních smluv již neřadí a nazývá se jako pojmenovaná.

V případě společenské smlouvy se většinou jedná o úplatný právní úkon, neboť i do v.o.s. bývají vkládány majetkové prostředky, aby mohla společnost bez problémů fungovat. Taktéž se ale může jednat o neúplatný právní úkon.²⁴

Společnost je založena uzavřením společenské smlouvy, která je uzavřena datem posledního podpisu společníka, popř. zmocněnce. V případě zmocněnce se ke společenské smlouvě přikládá plná moc.²⁵

Společenská smlouva musí podle zákona obsahovat určité povinné údaje. K těmto údajům patří firma a sídlo společnosti, určení společníků a předmět podnikání.

²⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnost*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 63, 64, 65, 66.

²⁵ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. ISBN 978-80-7418-114-6. Str. 113.

V.o.s., stejně jako ostatní obchodní korporace, musí mít obchodní firmu, jejíž dodatek bude nést danou právní formu. V tomto případě tedy označení „veřejná obchodní společnost“, nebo zkratku „v.o.s.“ či „veř. obch. spol.“. Pokud ovšem obchodní firma obsahuje jméno jednoho ze společníků, postačí dodatek „a spol.“. Co se týče sídla, platí zde obecné požadavky stanovené v ObZ, nebo § 2 ObchZ.

U společníků (FO) se do společenské smlouvy musí uvést jméno a bydliště. U společníků (PO) se do společenské smlouvy uvádí sídlo a firma či název. Je zde důležité brát v potaz, že jeden společník může být společníkem s neomezeným ručením za závazky pouze u jedné obchodní korporace.

Předmět podnikání je svobodnou volbou zakladatelů společnosti. Ovšem u této právní formy musí být vždy dodržena, dříve zmíněná, podmínka podnikatelského účelu založení.²⁶

Kromě těchto údajů, obsahuje společenská smlouva další náležitosti, jako je ustanovení, které upravuje vnitřní strukturu společnosti a postavení jednotlivých společníků, či dohodu o trvání společnosti. Další náležitostí může být dohoda, jak bude jednáno v období mezi založením a vznikem společnosti, úprava výpovědi společníka ze společnosti, ujednání o obchodním vedení společnosti apod.

V.o.s. vzniká až dnem zápisu do OR. Tento zápis je proveden krajským soudem, ke kterému má společnost místní příslušnost. Ke vzniku společnosti je třeba doložit návrh podepsaný všemi společníky. Tento návrh na zápis musí být podán do devadesáti dnů od doručení živnostenského či jiného podnikatelského oprávnění. Pokud společnost ke své činnosti živnostenské oprávnění nepotřebuje, začíná devadesátidenní lhůta běžet ode dne uzavření společenské smlouvy.²⁷

Vzor společenské smlouvy lze nalézt v příloze č. 3.²⁸

Aby mohla být společnost zapsána do OR, je třeba k návrhu na zápis doložit následující dokumenty:

- ***Doklad o založení společnosti***

²⁶ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 98, 99.

²⁷ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. ISBN 978-80-7418-114-6. Str. 114.

²⁸ HOLUB, Milan a Marta ŠKÁROVÁ a Josef VANĚK et al. *Vzory smluv a podání*. ISBN 978-80-7201-742-3. Str. 396.

Tímto dokladem je společenská smlouva, či zakladatelská listina ve formě notářského zápisu (v případě jednoho společníka)

- ***Doklady o předmětu podnikání***

Tyto doklady se musí dokládat, pokud je společnost založena za účelem podnikání. Především je nutné doložit výpis z živnostenského rejstříku.

- ***Doklady o splacení vkladu***

Pokud jsou do společnosti vloženy vklady, jmenují společníci správce vkladu. Ten musí doložit prohlášení o splacení základního kapitálu. Podpis na prohlášení správce vkladu musí být úředně ověřen. Touto funkcí může být pověřena i banka, která vydává potvrzení o složení vkladu. Pokud je vklad nepeněžitý, je třeba doložit usnesení příslušného soudu o jmenování soudního znalce, jeho znalecký posudek a písemné prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem.

- ***Doklady o jednatelích***

K těmto dokladům patří výpis z trestního rejstříku, prokazující bezúhonnost a čestné prohlášení jednatele. Každý z těchto dokladů se vyhotovuje pro každého jednatele zvlášť a nesmí být starší než 3 měsíce.

- ***Doklady do sbírky listin***

Sbírka listin by měla obsahovat společenskou smlouvu a znalecký posudek na vkládaný nepeněžitý vklad.

- ***Ostatní dokumenty***

Pokud je zmocněna k podání návrhu na zápis do OR jiná osoba, přikládá se plná moc.²⁹

2.2.6 Zrušení a zánik

Zrušení a zánik obchodní společnosti se řídí podle § 68 ObchZ. Zániku společnosti předchází fáze zrušení.

Procesem zrušení je značně ohrožena existence v.o.s. Dnem zrušení přestává v.o.s. naplňovat svůj podnikatelský záměr a dochází již pouze k vypořádávání majetkových poměrů společnosti. I když je společnost ve fázi zrušení, neznamená to, že ztrácí svoji právní subjektivitu. I nadále společnost vystupuje jako právnická osoba a tento stav trvá až do jejího zániku.³⁰

²⁹ Internetové stránky PodnikajSnadno.cz: Návrh na zápis do obchodního rejstříku

³⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 199.

Každá společnost může být zrušena s likvidací, či bez likvidace, přičemž u zrušení s likvidací dochází k zániku společnosti a u zrušení bez likvidace dochází k přeměně společnosti.

Zrušení bez právního nástupce (s likvidací)

K likvidaci dochází na základě rozhodnutí. Toto rozhodnutí může být dobrovolné (z rozhodnutí společnosti), nebo nedobrovolné (soudní). Pojem likvidace není v ObchZ přesně definován. Obecně se ale jedná o jakýsi obligatorní postup, během kterého dochází k mimosoudnímu vypořádání majetkových vztahů zanikající společnosti a ostatních otázek, které souvisejí se zrušením společnosti, přičemž je činnost společnosti omezena na daná vypořádání obchodů a zbylých záležitostí.³¹

Dobrovolné zrušení

V případě dobrovolného zrušení je třeba rozlišovat celou řadu důvodů. Na jedné straně jsou to důvody obecné, které jsou typické pro všechny druhy obchodních společností, a důvody zvláštní, které jsou typické pouze pro právní formu v.o.s.³²

Obecné důvody³³

Do obecných důvodů spadají důvody, které ObchZ stanovuje takto: „Společnost se zrušuje:

- a) uplynutím doby, na kterou byla založena,
- b) dosažením účelu, pro který byla založena,
- c) dnem uvedeným v rozhodnutí společníků nebo orgánu společnosti o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí bylo přijato, dochází-li ke zrušení společnosti s likvidací,
- d) dnem uvedeným v rozhodnutí soudu o zrušení společnosti, jinak dnem, kdy toto rozhodnutí nabude právní moci,
- e) dnem zániku společnosti, pokud dochází k zániku společnosti v důsledku fúze, převodu jmění na společníka nebo v důsledku rozdělení,

³¹ ADAMÍK, Petr a Jana PILÁTOVÁ a Jaroslav RICHTER. *Likvidace obchodních společností*. ISBN 978-80-7263-455-2. Str. 29, 30.

³² DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 200.

³³ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 68 odst. 3

f) zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující.“

Zvláštní důvody³⁴

K zvláštním důvodům se řadí důvody, které ObchZ specifikuje: “Kromě případů uvedených v § 68 se společnost zrušuje:

a) byla-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou, výpovědí společníka podanou nejpozději 6 měsíců před uplynutím účetního období, nestanoví-li společenská smlouva lhůtu jinou,

c) smrtí společníka, ledaže společenská smlouva připouští dědění podílu, podíl zůstavitele zdědil jeho dědic (dědicové), nedojde-li k odmítnutí dědictví a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci,

d) zánikem právnické osoby, která je společníkem, ledaže společenská smlouva připouští přechod podílu na právního nástupce a ve společnosti zůstávají alespoň dva společníci,

e) prohlášením konkursu na majetek některého ze společníků nebo zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku,

f) pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením podílu některého společníka ve společnosti, nebo vydáním exekučního příkazu k postižení podílu některého společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce,

g) zbavením nebo omezením způsobilosti k právním úkonům některého ze společníků,

h) jestliže společník přestane splňovat předpoklady podle § 76 odst. 2,

i) z dalších důvodů stanovených ve společenské smlouvě.”

Potom, co došlo ke zrušení v.o.s. z některého z výše uvedených důvodů, nevstupuje v.o.s. do likvidace, nýbrž začíná běžet tříměsíční prekluzivní lhůta, během které se zbylí společníci mohou dohodnout na okamžitém vstupu společnosti do likvidace, nebo na tom, že společnost bude fungovat i nadále bez odpadlého společníka. Tato situace je ovšem platná pouze za podmínky, že jsou splněny zvláštní zákonné podmínky ve vazbě na jednotlivé důvody zrušení. Po marném uplynutí této lhůty vstupuje v.o.s. ze zákona do likvidace.

U v.o.s. je velice významné odchýlení od úpravy zrušení zbylých společností s likvidací a od úpravy zrušení z obecných důvodů. Touto odchylkou je fakt, že zrušení v.o.s. bez právního

³⁴ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 88 odst. 1 písm. a), c) – i)

nástupce a vstup do likvidace zde v jeden okamžik nesplývají. V tomto případě ustanovení § 70 odst. 2, kde je v první větě stanoveno, že společnost vstupuje do likvidace ke dni, k němuž je zrušena, nestanoví-li zákon jinak, neplatí.³⁵

Nedobrovolné zrušení

Nedobrovolné zrušení blíže specifikuje Tomáš Dvořák ve své knize:

„Veřejná obchodní společnost je korporací s vázanou účastí; společník z ní sice může za podmínek uvedených v ust. § 88 odst. 1 písm. a) ObchZ jednostranně vystoupit, tato úprava však nepokrývá všechny možné situace. Kromě toho je třeba zohlednit, že není nijak vyloučeno, že ostatní společníci budou vůči němu postupovat zjevně šikanózním způsobem nebo mu nebudou bez jakéhokoli ospravedlnitelného důvodu chtít dovolit, aby ukončil svoji účast. V takových případech by nucené setrvání společníka ve v.o.s. bylo neodůvodněnou šikanou, resp. podle povahy věci nepřiměřenou tvrdostí. Nelze přitom spravedlivě požadovat, aby společník byl nucen setrvávat ve v.o.s. i proti své vůli, a to za situace, kdy ručí veškerým svým majetkem za splnění dluhů v.o.s.

Zákon proto poskytuje společníkovi možnost, aby navrhl soudní zrušení v.o.s.“³⁶

Podaný návrh na ukončení účasti ve v.o.s. musí směřovat proti společnosti samotné, nikoli proti jejím ostatním společníkům.

Pokud soud návrhu vyhoví a v.o.s. zruší, pak dnem právní moci rozhodnutí soudu, vstupuje společnost do likvidace. V takovýchto případech jmenuje likvidátora vždy soud.

Dále spadá do nuceného, neboli nedobrovolného zrušení společnosti situace, kdy je v.o.s. zrušena na základě rozhodnutí insolvenčního soudu, a to ke dni právní moci tohoto rozhodnutí o zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení, nebo o zrušení konkursu z důvodu, že majetek dlužníka je zcela nepostačující.

Pokud má společnost majetek po té, co byl konkurs zrušen, je nezbytná její likvidace.

Zdali zahájené insolvenční řízení skončilo jinak, než zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu, protože majetek dlužníka je zcela nepostačující, nebo zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku společnosti, pak ke zrušení v.o.s. nedochází a v.o.s. trvá i nadále.

³⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 203.

³⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 206.

Likvidace končí rozdělením likvidačního zůstatku. Po tomto rozdělení likvidačního zůstatku má likvidátor povinnost, sestavit seznam osob, kterým byl vyplacen podíl na likvidačním zůstatku a tímto dnem je likvidace společnosti ukončena, nicméně v.o.s. jako právnická osoba stále ještě existuje.

Druhou fází je zánik společnosti. V této situaci je likvidátor povinen podat do 30 dní ode dne skončení likvidace návrh na výmaz v.o.s. z obchodního rejstříku. Samotný zánik společnosti nastává až dnem výmazu společnosti z obchodního rejstříku a tímto dnem také mizí její právní subjektivita.³⁷

Podrobnější informace o osobě likvidátora, jeho právech a povinnostech lze nalézt v příloze č. 4.

Zrušení s právním nástupcem (bez likvidace)

Bez likvidace dochází ke zrušení společnosti především, pokud přechází jmění společnosti na právního nástupce a obecně se hovoří o tzv. přeměně veřejné obchodní společnosti.³⁸

Mj. se likvidace nevyžaduje, pokud se zrušuje společnost z důvodů uvedených v § 68 odst. 3 písm. f), a jestliže společnost nemá žádný majetek, přičemž se nepřihlíží k věcem, právům, pohledávkám nebo jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty.³⁹

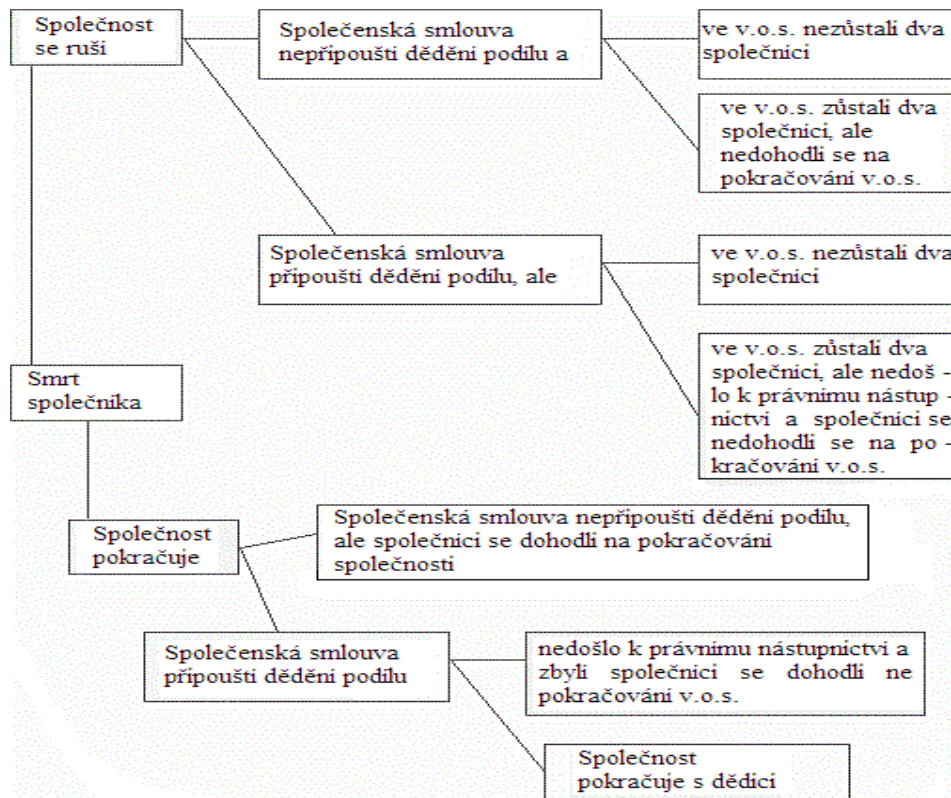
Souhrn přeměn obchodních společností lze nalézt v příloze č. 5.

³⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 206, 218, 220, 222.

³⁸ ADAMÍK, Petr a Jana PILÁTOVÁ a Jaroslav RICHTER. *Likvidace obchodních společností*. ISBN 978-80-7263-455-2. Str. 28.

³⁹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Schéma 2.2.6 Přehled právních důsledků smrti společníka v.o.s.

Zdroj: ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 130.

2.3 Akciová společnost

2.3.1 Historie akciové společnosti

Akciová společnost se začala vyvíjet v dobách novověku. Existují různé teorie, charakterizující předchůdce akciových společností, ovšem nejčastěji se za ně považují severoitalské středověké bankovní spolky, které se nazývaly montes. Tyto spolky měly mnoho znaků, ale nejvýznamnějším byla výhoda omezeného ručení společníků. Zaměřovaly se především na zámořský obchod, který byl v té době velmi rozsáhlý.

V 17. století se začínají vyvíjet akciové společnosti, jejichž podobu známe v dnešní době. K prvním společnostem patří Východoindické společnosti britská a nizozemská. Podstatná změna nastala v předmětu podnikání, který se již neorientoval pouze na zámořský obchod, ale také na

jiné finančně nákladné aktivity. Největší rozkvět měly té doby v Anglii. Do Evropy se začaly dostávat až v 18. století.

V českých zemích se a.s. začíná objevovat v roce 1724. Předmětem podnikání byl obchod s hedvábím.⁴⁰

Především v průběhu 60. let 20. století začala vznikat celá řada akciových společností, z nichž některé existují dodnes, jako například Československá obchodní banka, a.s., která vznikla roku 1965.

Roku 1989 dochází k renovaci akciového práva, a právě z tohoto důvodu byl přijat nový zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech. Poté dochází k velké novelizaci obchodního zákoníku, provedené zákonem č. 142/1996 Sb., neboť bylo naléhavé, harmonizovat právní řád s požadavky práva ES/EU. Nicméně později se ukázalo, že tato novela nebyla příliš povedená, a proto byla v roce 2000 uskutečněna druhá velká novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000 Sb., a následovaly další novely.

V současnosti je právní úprava a.s. plně harmonizována s právem ES/EU.⁴¹

2.3.2 Obecná charakteristika akciové společnosti

Základní ustanovení o a.s. nalezneme ve druhé části ObchZ, přesněji v první hlavě a čtvrtém díle. Akciová společnost je právní formou, která může být založena pouze jednou osobou, tzn., že může mít jediného zakladatele, tedy jediného akcionáře.

Je typickou kapitálovou společností, což znamená, že má zákonem stanovenou povinnost vytvářet základní kapitál v dané výši. Z toho vyplývá vkladová povinnost jejím akcionářům, kdy souhrn těchto vkladů vytváří základní kapitál společnosti.

Dalším znakem je existence podílu společníka, který je zde zastupován akcií. Tato akcie, jako každá jiná, má určitou jmenovitou hodnotu. Jmenovitá hodnota dané akcie představuje výši vkladu akcionáře do společnosti a součet jmenovitých hodnot všech emitovaných akcií musí být roven výši základního kapitálu.

Akciová společnost má pevně danou organizační strukturu, což ji udává zákon. Projevem může být např. povinný vznik orgánů společnosti.

⁴⁰ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 261, 262.

⁴¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 3, 4.

V a.s. je poměrně snadná změna v osobě akcionáře, přičemž tato změna nemá žádný vliv na chod a fungování společnosti. Taktéž se akcionáři nemusí podílet na řízení a činnosti společnosti a existuje zde velmi volná vazba mezi akcionáři a společností, neboť spousta akcionářů může být anonymní.⁴²

A.s. odpovídá za škodu způsobenou třetím osobám, neboť je to odpovědnostně způsobilý subjekt. Za své závazky odpovídá a.s. celým svým majetkem a akcionáři za závazky společnosti neručí. Zde může ovšem dojít k výjimce v případě bývalých akcionářů, kteří po zániku společnosti ručí za její závazky do výše svých podílů na likvidačním zůstatku.⁴³

2.3.3 Společníci

Podle ObchZ, konkrétně dle § 155 odst. 1, je společníkem v a.s. akcionář a vztahují se na něj veškerá ustanovení o obchodních společnostech, která se týkají společníků, pokud zvláštní úprava a.s. nestanoví jinak. Společníkem v a.s. může být FO i PO. ObchZ stanoví, že jediným zakladatelem a.s. může být pouze PO, avšak není vyloučeno, že po vzniku společnosti, bude mít tato a.s. pouze jediného akcionáře, FO.

Počet akcionářů a.s. není omezen.

Pokud má a.s. pouze jediného akcionáře, zapisuje se do OR název nebo firma a sídlo či jméno a bydliště tohoto akcionáře.

Mezi práva akcionářů se zahrnují obecná práva zmíněná v podkapitole 2.1.1, s tou výjimkou, že právo na podíl na zisku je zde nahrazeno právem na výplatu dividendy, a spousta dalších práv.⁴⁴

Práva a povinnosti akcionářů lze nalézt v příloze č. 6.

2.3.4 Obligatorní orgány společnosti

Co se týče orgánů společnosti, je třeba rozlišit dva různé modely organizační struktury a.s.:

⁴² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 7.

⁴³ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 261

⁴⁴ DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KRÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 47.

a) *Monistický model*

Tento model je první, vývojově starší a rozšířenější. Bývá uplatňován v právním prostředí tzv. angloamerickém. Tento model nepočítá s dozorčí radou a funkce i kontrola je řízena z jediného orgánu společnosti. V angloamerickém právním prostředí je tímto orgánem rada ředitelů, v úpravě francouzské je to správní rada.

b) *Dualistický model*

Vznikl jako druhý a především jako reakce na nedostatky modelu monistického. Bývá typický pro řadu evropských právních řádů. Zmíněným nedostatkem je, dle dualistického modelu, zabezpečování řízení činnosti a zároveň kontrola této činnosti jedním a tentýž orgánem. Z tohoto důvodu je v tomto modelu povinně zřizována valná hromada, dozorčí rada a představenstvo společnosti, přičemž struktura mezi orgány je uspořádána tak, že představenstvu náleží obchodní vedení a řízení společnosti, a dozorčí radě kontrola těchto činností.

V českém právu obchodní zákoník vychází právě z modelu dualistického, kdy bývají rozlišeny dvě možné varianty tohoto modelu. Při první variantě je představenstvo voleno valnou hromadou, při volbě varianty druhé je možno ve stanovách určit, že představenstvo, konkrétně jeho členy, volí a odvolává dozorčí rada.⁴⁵

Valná hromada

VH není orgánem permanentně fungujícím, na rozdíl od představenstva či dozorčí rady, což znamená, že tento orgán bývá svoláván vždy k určitému datu na určitá zasedání.⁴⁶

Jedná se o nejvyšší orgán a.s., nikdy však o statutár. VH je orgánem kolektivním a tvoří jej všichni akcionáři. Pokud je ovšem společnost jednočlenná, bude VH tvořit tento jediný akcionář. Každý akcionář se může účastnit valné hromady nejen osobně, ale také v zastoupení na základě plné moci, což výslovně stanovuje ObchZ. Tato plná moc má speciální úpravu a musí být udělena vždy písemně.⁴⁷

Právě účast na zasedání VH patří k základním právům každého akcionáře společnosti a toto právo nelze nijak omezit či vyloučit. Zároveň s tímto právem je ve shodě i povinnost

⁴⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. ISBN 978-80-7400-346-2. Str. 5, 10.

⁴⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 386.

⁴⁷ DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KRÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 419.

akcionáře účastnit se zasedání VH. Tato povinnost není nikde doslovně formulována, ale vyplývá z povinnosti akcionáře podílet se na činnosti společnosti. Zároveň je tato povinnost imperfektní, což znamená, že zákon nedává možnost akcionáře, kteří se nezúčastnili zasedání VH, sankcionovat.

K zasedání VH se váže i další povinnost, kterou je povinnost loajality vůči společnosti. Není tedy bez významu, pokud akcionář svojí nepřítomností na zasedání VH zapříčiní její neusnášení schopnost a tím způsobí nutnost svolání náhradního zasedání.

VH rozhoduje především o zásadních otázkách života společnosti a o udílení příkazů představenstvu a dozorčí radě. Dalo by se říci, že určitým způsobem se jedná také o orgán kontrolní, neboť právě na zasedání VH realizují akcionáři své právo kontroly činnosti společnosti a jejích jednotlivých orgánů. Z druhého pohledu ovšem VH nenáleží průběžná kontrola, neboť nezasedá nepřetržitě.

Hlavní funkcí VH je tedy ustanovení statutárního orgánu a dozorčí rady, rozhodování ve věcech života společnosti, ukládání příkazů ostatním orgánům společnosti a kontrola plnění těchto příkazů.⁴⁸

VH je schopna se usnášet, jestliže jmenovitá hodnota akcií přítomných akcionářů přesahuje 30 % základního kapitálu společnosti, pokud ovšem stanovy společnosti nestanoví vyšší účast.⁴⁹

Ke svolávání VH je oprávněno představenstvo, jeden nebo více členů představenstva, dozorčí rada, akciová minorita a likvidátor. Dozorčí rada, akciová minorita a likvidátor mohou svolat mimořádné zasedání VH.⁵⁰

Představenstvo

Představenstvo je statutárním orgánem a.s. Jelikož je společnost právnickou osobou, nemůže za sebe fyzicky jednat sama a z tohoto důvodu za společnost jedná představenstvo.

Jedná se o volený a kolektivní orgán. Výjimkou bývají pouze společnosti jednočlenné, které mohou mít jen jednočlenné či dvoučlenné představenstvo.⁵¹

⁴⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 386, 387.

⁴⁹ DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KŘÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 438.

⁵⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 389, 390, 391.

⁵¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 463.

Obecně ale musí mít představenstvo nejméně tři členy, ovšem některé zákony mohou vyžadovat větší počet členů, např. zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Maximální hranice počtu členů představenstva není předepsána. Zvolený počet členů představenstva a.s. musí být zapsán ve stanovách a musí být určitý.

Působnost představenstva se týká všech záležitostí, pokud stanovy nebo zákon nestanoví, že daná záležitost spadá do působnosti valné hromady nebo dozorčí rady. Představenstvo má ovšem výhradně svěřeno řízení společnosti a jednání jejím jménem.⁵²

Působnost představenstva je omezena, jestliže je rozhodnuto o úpadku společnosti. V takovémto případě připadá oprávnění nakládat s majetkem společnosti na insolvenčního správce a představenstvo může vykonávat pouze zbylou část působnosti, která na insolvenčního správce nepřešla. Stejně tak je působnost tohoto orgánu omezena při vstupu společnosti do likvidace, kdy v rozsahu, který udává § 72 ObchZ, přechází na likvidátora společnosti. V tomto případě se funkce výkonného orgánu stává nulovou a představenstvo plní funkci titulární. Pokud během likvidace dojde k uvolnění místa likvidátora, je představenstvo povinno vykonávat jeho působnost v procesu likvidace do té doby, než bude zvolen či jmenován nový likvidátor.⁵³

Během výkonu působnosti představenstva dochází k pravidelné kontrole ze strany VH a k neustálé kontrole, která je prováděna DR. Z těchto důvodů existuje určité ochranné opatření pro členy představenstva vůči majetkové odpovědnosti, neboť určité kroky představenstva si VH či DR vynutí, nebo naopak těmto krokům tyto orgány zabrání. Zároveň je chráněn i zájem třetích osob.⁵⁴

Jak je uvedeno v ObchZ: „Představenstvo se řídí zásadami a pokyny schválenými valnou hromadou, pokud jsou v souladu s právními předpisy a stanovami. Jejich porušení nemá vliv na účinky jednání členů představenstva vůči třetím osobám. Nestanoví-li tento zákon jinak, není nikdo oprávněn dávat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení společnosti.“⁵⁵

V § 195 ObchZ je stanoveno, že o průběhu zasedání představenstva a jeho rozhodnutí se musí vést zápisy podepsané předsedou představenstva a zapisovatelem.⁵⁶

⁵² ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. ISBN 978-80-7400-346-2. Str. 18, 19.

⁵³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 464, 465.

⁵⁴ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 294.

⁵⁵ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 194 odst. 4

⁵⁶ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

V těchto zápisech mají být uvedeni jmenovitě ti členové, kteří nesouhlasili s přijetím návrhu usnesení. Pokud se tak nestane, prosadí se domněnka, že člen představenstva, který byl přítomný na daném zasedání, s návrhem usnesení souhlasil. Toto je velice důležité, neboť s přičiněním se na přijetí určitého rozhodnutí souvisí odpovědnost za toto přičinění. Tímto ovšem není doslovně řečeno, že nesouhlasící s návrhem jsou této odpovědnosti zbaveni.

Tyto listiny se vyhotovují jako soukromé. U některých určitých rozhodnutí se vyžaduje notářský zápis o rozhodnutí představenstva, kupříkladu u zvyšování základního kapitálu společnosti, který je blíže specifikován v § 210 ObchZ.⁵⁷

Dozorčí rada

Jedná se o tradiční kontrolní orgán, typický pro dualistický model a.s. Hlavním úkolem DR je kontrola činnosti statutárního orgánu. Tato kontrola se týká jak vnější, tak vnitřní působnosti statutárního orgánu a.s., tedy představenstva. Dochází ke kontrole činnosti představenstva z hlediska společenské smlouvy, stanov a právních předpisů a také z hlediska řádnosti výkonu funkce.

DR je orgánem kolektivním a minimální počet členů je stanoven ObchZ na tři, přičemž maximální počet členů stanoven není. V případě, že stanovy společnosti či společenská smlouva stanoví vyšší počet členů DR, požaduje ObchZ, aby byl tento počet dělitelný třemi. Zároveň ovšem platí, že ve stanovách či společenské smlouvě musí být uveden přesný počet členů DR.

Aby se člověk mohl stát členem DR, je třeba, aby splňoval obecné podmínky pro členství v tomto orgánu, a těmito podmínkami jsou věk minimálně 18 let, plná způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost ve smyslu živnostenského zákona a neexistence překážky provozování živnosti.⁵⁸

Výkon členské funkce v DR začíná volbou, přesněji jmenováním, které za volbu považuje ObchZ, když o vzniku funkčního vztahu rozhoduje soud, nebo jediný akcionář. Obecně jsou ale členové DR voleni valnou hromadou, kdy je přijat návrh s nadpoloviční většinou hlasů

⁵⁷ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 300.

⁵⁸ RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. ISBN 978-80-86131-75-7. Str. 19.

přítomných akcionářů. Při volbě člena DR nevzniká, stejně jako u volby člena představenstva, pracovní poměr.⁵⁹

Výkon funkce člena DR, stejně jako výkon funkce člena představenstva, se podrobuje ustanovením ObchZ o mandátní smlouvě.

Funkční období je určeno stanovami společnosti, nejdéle však může trvat po dobu pěti let.

Aby docházelo k řádnému plnění funkce DR, mají její členové právo nahlížet do všech záznamů a dokladů, které má společnost k dispozici a ověřovat jejich správnost.

Členové DR mají také určitá práva a povinnosti. V prvé řadě mají právo na odměnu, a pokud vytvoří společnost zisk a VH rozhodne o jeho výplatě, tak mají právo na výplatu tantiémy. Do základních povinností spadá především povinnost úhrady škody společnosti, pokud některý z členů svým jednáním škodu společnosti způsobí.⁶⁰

2.3.5 Založení a vznik

Při založení společnosti je, stejně jako při zakládání jakékoli jiné společnosti, nezbytná idea o založení a následuje přichystání podnikatelského záměru.⁶¹

Vznik a.s. je opět doprovázen dvěma, na sebe navazujícími, kroky. Stejně jako u v.o.s., i u a.s. musí dojít k založení a vzniku společnosti. Založení probíhá sepsáním smlouvy, ovšem u a.s. se tato smlouva nenazývá společenská, nýbrž zakladatelská. Pokud dojde k založení společnosti pouze jednou osobou, kdy tato osoba musí být právnická, nazývá se daný dokument „zakladatelská listina“.⁶²

Této smlouvě předchází sepsání přípravné smlouvy, kterou je dobré uzavřít, neboť se díky ní mohou budoucí zakladatelé na spoustě věcí dohodnout dopředu.

FO nemůže být jediným zakladatelem akciové společnosti, ale jediná FO se může stát jediným akcionářem už existující společnosti tím, že získá všechny její akcie, pokud tomu ovšem nebrání zákonná úprava.⁶³

⁵⁹ DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KRÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 501.

⁶⁰ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 304, 305.

⁶¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. . Str. 55.

⁶² DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KRÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 49.

⁶³ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 56, 57.

Zakladatelská smlouva se určitým způsobem liší od společenské smlouvy. Společenská smlouva bývá sepsána za účelem založení společnosti a úpravě vztahů ve společnosti v průběhu její existence. Na rozdíl od toho zakladatelská smlouva, případně zakladatelská listina, bývá sepsána za účelem úpravy vztahů mezi zakladateli při založení akciové společnosti. Zakladatelská smlouva musí být vyhotovena ve formě notářského zápisu, což ukládá zákon č. 370/2000 Sb., tzn., že pouze úředně ověřené podpisy jsou dostačující.

Co se týče uzavírání smlouvy k tomu zmocněnou osobou, je zde situace poněkud sporná. V případě společenské smlouvy je možno uzavřít smlouvu osobou k tomu zmocněnou plnou mocí, což upravuje § 57 odst. 2 ObchZ, jenomže co se týče zakladatelské smlouvy, § 162 odst. 2 ObchZ tuto situaci neřeší a stejně tak i v případě zakladatelské listiny. Nicméně vyvstává domněnka, že je možné zastoupení při uzavírání zakladatelské smlouvy, neboť při jiných právních úkonech je možné se nechat zastoupit, pokud to zákon nezakazuje.

Do zakladatelské smlouvy spadají stanovy společnosti.⁶⁴

2.3.6 Zrušení a zánik⁶⁵

Opět zde dochází k rozdělení na dvě fáze: zrušení a zánik. Bez zrušení společnosti nemůže dojít k jejímu zániku. Při zrušení právní subjektivita společnosti opět zůstává a nadále existuje jako právnická osoba. Tento stav trvá opět až do zániku akciové společnosti.

Stejně jako u v.o.s., i zde je možnost zrušení společnosti s likvidací, tedy bez právního nástupce, nebo bez likvidace, tedy s právním nástupcem.

Zrušení bez právního nástupce (s likvidací)

Zákon rozeznává dva základní druhy zrušení akciové společnosti, a to dobrovolné a nucené zrušení.

Dobrovolné zrušení

1) U akciové společnosti jsou dobrovolnými důvody následující:

a) Uplynutí doby, na kterou byla společnost založena. Zde dochází ke zrušení společnosti ze zákona. Podmínkou zde je, že společnost byla založena na dobu určitou, přičemž tato doba je

⁶⁴ DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KRÍŽ. *Akciové společnosti*. ISBN 978-80-7179-587-2. Str. 50.

⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 679 - 683.

uvedena ve stanovách společnosti. Pokud tato doba ve stanovách vymezena není, pak je společnost založena na dobu neurčitou. Zdali byla společnost založena na dobu pěti let, pak je poslední den této lhůty považován za den zrušení společnosti.

b) Dosažením účelu, pro který byla založena. Společnost nemusí být limitována pouze časovou lhůtou, ale také konkrétním důvodem, např. realizací určitého dlouhodobého projektu. V takovýchto případech musí být ve stanovách společnosti přesně vymezen účel, za kterým byla společnost založena. Dnem, kdy bylo dosaženo daného účelu, se společnost zrušuje a vstupuje do likvidace.

c) Výslovné rozhodnutí o zrušení společnosti, tzn., že společnost může být zrušena usnesením VH. Ta rozhoduje 2/3 hlasů přítomných akcionářů, pokud nevyžadují stanovy vyšší počet hlasů, které jsou potřebné pro dané usnesení. O daném usnesení VH musí být pořízen notářský zápis.

2) Společnost se také zrušuje přijetím usnesení VH, přesněji dnem jeho přijetí, pokud není stanoven v usnesení pozdější den jeho účinnosti. Platí však, že společnost přijetím rozhodnutí o zrušení může i nadále existovat, jelikož zákon připouští, že VH má možnost své rozhodnutí o zrušení odvolat. Tato možnost je stanovena v § 68 odst. 8 ObchZ, ovšem platí zde také podmínka, že toto rozhodnutí bude přijato dříve, než bylo zahájeno rozdělování likvidačního zůstatku. Později rozhodnutí o zrušení společnosti nelze nijak odvolat.

Nedobrovolné zrušení

Vždy dochází ke zrušení společnosti soudem a je zahájena její následná likvidace. Po ukončení likvidace společnost zaniká výmazem z OR. Soud je ovšem povinen, předtím, než dojde k zahájení likvidace společnosti a procesu rušení, vyměřit společnosti lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo navrženo zrušení společnosti, ovšem je-li toto odstranění možné. Tuto povinnost specifikuje § 68 odst. 7 ObchZ. Lhůta by přitom měla být přiměřená, podle povahy a okolností, souvisejících s konkrétním případem.

Zákon rozlišuje dvě varianty důvodů nedobrovolného (nuceného) zrušení, a to důvody obecné a zvláštní.

Obecné důvody⁶⁶

1) Obecné důvody nuceného zrušení ObchZ charakterizuje v § 68 odst. 6 následovně: „Soud může na návrh státního orgánu nebo osoby, která osvědčí právní zájem, rozhodnout o zrušení společnosti a o její likvidaci, jestliže

a) v uplynulých dvou letech se nekonala valná hromada nebo v uplynulém roce nebyly zvoleny orgány společnosti, kterým skončilo nebo jejichž všem členům skončilo funkční období před více než jedním rokem, nestanoví-li tento zákon jinak, anebo společnost po dobu delší než dva roky neprovozuje žádnou činnost,

b) společnost pozbude oprávnění k podnikatelské činnosti,

c) zaniknou předpoklady vyžadované zákonem pro vznik společnosti anebo jestliže společnost nemůže vykonávat činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky,

d) společnost porušuje povinnost vytvářet rezervní fond,

e) společnost porušuje ustanovení § 56 odst. 3,

f) společnost neplní povinnost prodat část podniku nebo se rozdělit uloženou rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže podle zvláštního právního předpisu.”

2) K obecnému důvodu zrušení patří i stav, kdy je rozhodnuto soudem o neplatnosti společnosti podle § 68a ObchZ. I v tomto případě dochází k likvidaci, ovšem o ní soud již nerozhoduje a platí, že společnost do likvidace vstupuje dnem vzniku právní moci rozhodnutí o neplatnosti.

3) Soud může společnost zrušit s likvidací i bez návrhu, a to tehdy, jestliže obsah zápisu v OR odporuje kogentním zákonným ustanovením a společnost neprovede nápravu ani ve lhůtě k tomu určené, tudíž nelze dosáhnout nápravy jinak a tento postup je především v zájmu třetích osob.⁶⁷

4) Poslední skupina obecných důvodů je vázána na přechodná ustanovení jednak ObchZ samotného, a jednak jeho novely. Jak píše Tomáš Dvořák ve své knize: „Soud může i bez návrhu zrušit společnost a nařídít její likvidaci, jestliže:

⁶⁶ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, § 68 odst. 6

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 683, 684.

a) společenská smlouva nebo stanovy společnosti založené před 1. 1. 1992 nebyly do 1. 1. 1993 uvedeny do souladu s ObchZ a zaslány rejstříkovému soudu a nestalo se tak ani v dostatečně přiměřené lhůtě,

b) společnost neuvedla společenskou smlouvu nebo stanovy do 31. 12. 2001 do souladu s ObchZ ve znění zákona č. 370/2000 Sb., nebo

c) společnost jakožto ovládaná osoba měla ke dni 1. 1. 2001 ve svém vlastnictví obchodní podíl nebo účastnické cenné papíry ovládající osoby a tyto nezcizila nejpozději do 30. 6. 2002.“

68

Zvláštní důvody

K těmto důvodům se řadí ty, které se týkají pouze právní formy a.s. Je rozeznáván jediný případ, a to zrušení, podle něhož soud může společnost zrušit i bez návrhu, a nařídít její likvidaci, pokud tato jakožto ovládaná osoba nezcizí v zákonem stanovených lhůtách akcie, zatímní listy, poukázky na akcie, nebo obchodní podíly ovládající osoby.⁶⁹

Zrušení s právním nástupcem (bez likvidace)

Bez likvidace dochází ke zrušení společnosti, stejně jako u v.o.s., pokud přechází jmění společnosti na právního nástupce a obecně se hovoří o tzv. přeměně akciové společnosti.⁷⁰

Mj. se likvidace nevyžaduje, pokud se zrušuje společnost z důvodů uvedených v § 68 odst. 3 písm. f), a jestliže společnost nemá žádný majetek, přičemž se nepřihlíží k věcem, právům, pohledávkám nebo jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty.⁷¹

⁶⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 684.

⁶⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 684.

⁷⁰ ADAMÍK, Petr a Jana PILÁTOVÁ a Jaroslav RICHTER. *Likvidace obchodních společností*. ISBN 978-80-7263-455-2. Str. 28.

⁷¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

3 Srovnání veřejné obchodní společnosti a akciové společnosti

3.1 Výhody v.o.s. v porovnání s a.s.

1) Žádný základní kapitál a rezervní fond

První z výhod v.o.s. je, že není povinně vytvářen základní kapitál, ovšem na vkladech a základním kapitálu se dá dohodnout ve společenské smlouvě.

Taktéž nemusí povinně vytvářet rezervní fond.

Zatímco pro a.s. je povinné, aby vytvářela základní kapitál, jehož nejnižší hodnota musí být 20 mil. Kč s veřejnou nabídkou akcií a 2 mil. Kč bez veřejné nabídky akcií. Stejně tak je a.s. povinna vytvářet rezervní fond z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé čistý zisk vytvoří, a to nejméně ve výši 20 % čistého zisku, avšak ne více než 10 % z hodnoty základního kapitálu. Tento rezervní fond se ročně doplňuje o částku určenou ve stanovách společnosti, nejméně však 5 % z čistého zisku, až do dosažení výše rezervního fondu určené ve stanovách, nejméně však do výše 20 % základního kapitálu. Výjimkou je situace, kdy rezervní fond již vytvořil příplatky nad emisní kurs akcií. Takto vytvořený rezervní fond do výše 20 % základního kapitálu lze použít jedině k úhradě ztráty.

2) Ručení

Ručení ve v.o.s. může být považováno za nevýhodu, ale naopak také za výhodu. Z pohledů některých společníků, které jsou zmíněny v následující kapitole, je neomezené ručení považováno za jeden z aspektů, který v zákaznících vyvolává větší důvěryhodnost v danou společnost.⁷²

Ostatně již v historii byla v.o.s. velmi důvěryhodnou právní formou mezi zákazníky díky své formě ručení.⁷³

Kdežto u a.s. může fakt, že akcionáři neručí, zapříčinit menší důvěryhodnost mezi potencionálními zákazníky.

⁷² CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

⁷³ ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. ISBN 80-7179-391-4. Str. 96.

3) Statutární orgán

Každý ze společníků je statutárním orgánem a je oprávněn k obchodnímu vedení společnosti. Opět zde ale platí, že společenská smlouva může stanovit za jednatele pouze některé společníky. To představuje výhodu, jelikož má společník přehled o fungování společnosti, má snadno dostupné informace a osobní kontrolu nad společností.

A.s. má představenstvo, které sehrává roli statutárního orgánu. Ne všichni společníci jsou členy představenstva. Někteří z nich jsou pro společnost anonymní, a tudíž zde slabě kladený důraz na osobní charakter společnosti může být považován za nevýhodu.

4) Žádné vnitřní orgány společnosti

Není třeba zřizovat, a tedy ani platit, žádné vnitřní orgány společnosti.

Jelikož jsou společníci jednatele společnosti, a jelikož díky osobnímu charakteru společnosti mají kontrolu a přehled o informacích a fungování společnosti, není třeba vytvářet žádné další vnitřní orgány společnosti.⁷⁴

A.s. musí povinně vytvářet vnitřní orgány společnosti. Jelikož v ČR vládne dualistický systém, vytváří a.s. kromě statutárního orgánu, jímž je v tomto případě představenstvo, také valnou hromadu a dozorčí radu, jakožto další povinně vytvářené orgány společnosti.⁷⁵

5) Společníci

Třetí a další společník může ze společnosti bez větších obtíží vystoupit. Platí zde ale pravidlo, že ve společnosti musí alespoň dva společníci zůstat, jinak by společnost fungovat nemohla. Ovšem záleží na dohodnutí zbylých společníků, zda se rozhodnou pro pokračování společnosti a umožní tak danému společníkovi bez problémů vystoupit ze společnosti, či dojde ke zrušení a následnému zániku společnosti.⁷⁶

⁷⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 31.

⁷⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. ISBN 978-80-7400-346-2. Str. 10.

⁷⁶ CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi (zimní semestr)*. Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

6) Zdanění zisku

Ti, kteří podnikají pod hlavičkou v.o.s. vyplňují přiznání k dani z příjmu fyzických osob, které vyplňují také podnikatelé, tedy OSVČ. V.o.s. nepodává vlastní daňové přiznání, což u mnohých vyvolává otázku, jak v.o.s. zdaňuje svůj zisk.

Výsledek hospodaření se přerozdělí mezi jednotlivé společníky dle společenské smlouvy, nebo rovným dílem a poté společníci vyplní daňové přiznání a vyčíslí daň z příjmů.

Jedná-li se o společníka, který je FO, podíly na zisku jsou považovány za dílčí základ daně z příjmu fyzických osob.⁷⁷

Ta činí 15 % dle § 16 zákona o daních z příjmů.

Tento podíl je chápán jako příjem z podnikání.

Jedná-li se o společníka, který je PO, podává daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob. Podíl na zisku u v.o.s. navýší daňový základ společníka – PO.

Sazba daně z příjmů právnických osob činí 19 % dle § 21 zákona o daních z příjmů.⁷⁸

Společník je povinen podat daňové přiznání ve stejném termínu jako ostatní FO, a to do konce března. Termínu do konce června mohou využít ti, kteří na zpracování daňového přiznání využijí služeb daňového poradce.⁷⁹

U a.s. představuje zdanění zisku nevýhodu, jelikož dochází k tzv. dvojímu zdanění. V první řadě je zdaněn zisk společnosti a v druhé řadě dochází ke zdanění té části zisku, která je vyplácena akcionářům ve formě dividendy a která je zdaněna jako zdroj osobního příjmu majitelů akcií.⁸⁰

7) Výplata zálohy na podíl na zisku

V ustanovení § 178 odst. 1 je stanoveno, že a.s. nesmí společníkům vyplácet zálohy na podíl na zisku. Ovšem podobnou úpravu, resp. zákaz, v ustanovení § 76 až § 92e, jenž upravují v.o.s., nenajdeme.

Z toho tedy vyplývá, že v.o.s. může svým společníkům během roku zálohy na podíl na zisku vyplácet. Tudiž na konci roku v.o.s. rozdělí zisk, popř. ztrátu standardním způsobem a

⁷⁷ Internetové stránky Podnikatel.cz: Jak určit výši daně u společníka v.o.s.

⁷⁸ Internetové stránky BusinessInfo.cz: Daň z příjmů

⁷⁹ Internetové stránky Podnikatel.cz: Jak určit výši daně u společníka v.o.s.

⁸⁰ CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

příslušný podíl zaúčtuje jako závazek vůči společníkům, v případě ztráty příslušný podíl zaúčtuje jako pohledávku. Tyto vyplacené zálohy se pak se závazky vzájemně započtou.⁸¹

3.2 Nevýhody v.o.s. v porovnání s a.s.

1) Ručení veškerým majetkem

Za jednu z největších nevýhod lze považovat plné osobní a solidární ručení společníků za závazky společnosti. Tato povinnost lze obejít, ale pouze v případě, že společníky v.o.s. jsou dvě s.r.o.⁸²

Za závazky společnosti stejně jako komplementáři komanditní společnosti ručí společníci v.o.s. nejen veškerým svým majetkem, ale také společným jměním manželů, pokud rozsah společného jmění manželů nebyl smlouvou zúžen.

Stejně tak za závazky společnosti celým svým majetkem ručí i ten, kdo ke společnosti jako společník přistoupil později, a to i za závazky vzniklé před jeho přistoupením. Může však požadovat na ostatních společnících, aby mu poskytli náhradu takového plnění a uhradili náklady s tím spojené. Jestliže zanikne účast společníka ve společnosti a společnost trvá dále, ručí tento společník jen za závazky vzniklé před zánikem jeho účasti.

V a.s. společníci neručí a jediné riziko, které účast ve společnosti akcionáři přináší je, že hodnota jeho podílu ve společnosti (akcií) klesne na nulu. Hodnota akcií je tak konečnou hodnotou případného rizika pro společníka.⁸³

2) Nemůže být založena jedinou osobou

Podmínkou založení v.o.s. je založení minimálně dvěma osobami. Ani společníkem nemůže být jediná osoba. Tuto podmínku lze obejít pouze za předpokladu, že jediná FO založí dvě s.r.o. a ty poté vytvoří v.o.s.⁸⁴

Na rozdíl od toho a.s. může být založena i jedinou osobou, ovšem tato osoba musí být právnická. FO tuto možnost nemají, a musejí být k založení a.s. minimálně dvě, ovšem nic

⁸¹ Internetové stránky ÚčetníKavárna.cz: Záloha na podíl na zisku

⁸² CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

⁸³ Internetové stránky BusinessInfo.cz: Výběr obchodní společnosti

⁸⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 57.

nebrání tomu, aby se jediná FO stala jediným akcionářem, již existující společnosti získáním všech jejích akcií.⁸⁵

3) Splnění podmínek dle živnostenského zákona

Aby se FO mohla stát společníkem v.o.s. je třeba mít splněny všeobecné podmínky provozování živnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění, a není-li u ní dána překážka provozování živnosti. U PO jsou stanoveny stejné podmínky, ovšem za PO tyto podmínky musí splňovat její statutární orgán, popřípadě pověřený zástupce na základě dohody o plné moci.⁸⁶

U a.s. může být společníkem kdokoli, jelikož se účast ve společnosti neváže na žádné splnění zákonem stanovených podmínek.⁸⁷

4) Nesení ztrát

Společníci nesou rovným dílem účetní ztrátu v.o.s., nedohodnou-li se jinak. Důsledky tohoto faktu se ovšem významně promítají do majetkové sféry jednotlivých společníků. Principy této úpravy jsou zmíněny v § 82 ObchZ.

Zákon nestanovuje, v jaké časové lhůtě musí být ztráta společníky uhrazena, ale platí zde pravidlo, že musí být uhrazena bez zbytečného odkladu po schválení řádné účetní závěrky, pokud nestanoví společenská smlouva jinak.

Ve v.o.s. nemůže dojít k nerozdělení zisku či k odložení úhrady ztráty do příštích let, jelikož podíl na zisku nebo ztrátě je zdanitelným příjmem nebo daňově uznatelným výdajem jejich společníků, poněvadž v.o.s. není poplatníkem daně z příjmů PO.

Na rozdíl od toho v a.s. může dojít k nerozdělení zisku.⁸⁸

Vznikne-li a.s. ztráta, bývá uhrazena z povinně vytvářeného rezervního fondu. V jiném případě může rozhodnout valná hromada o tom, že ztráta zatím uhrazena nebude a taktéž ve stanovách může být stanoveno nesení ztráty a to, jakým dílem ji uhradí společníci. Zdali dojde

⁸⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 53.

⁸⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 58.

⁸⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. ISBN 978-80-7357-430-7. Str. 53.

⁸⁸ DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. ISBN 978-80-7357-383-6. Str. 90, 91.

k tak velké ztrátě, že nemůže být uhrazena výše uvedenými způsoby, dochází ke snížení základního jmění.⁸⁹

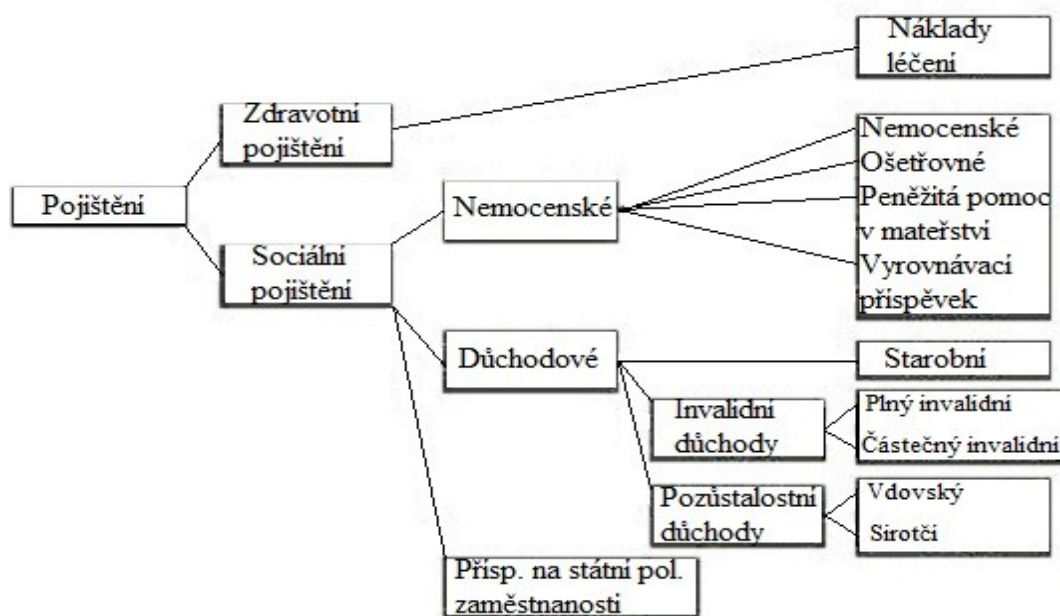
5) Sociální zabezpečení a zdravotní pojištění

V širším slova smyslu se sociálním zabezpečením rozumí podpora státu občanům při různých sociálních událostech.

Sociální zabezpečení stojí na třech základních pilířích, a to na pojištění, podpoře a pomoci.

V ČR se pojištění dělí na sociální a zdravotní.⁹⁰

Schéma 3.2 Stručný přehled sociálního zabezpečení – pojištění

Zdroj: Internetové stránky Národního informačního centra pro mládež: Systém sociálního zabezpečení v ČR

Z hlediska předpisů o sociálním zabezpečení a všeobecném zdravotním pojištění se na **společníky v.o.s.** pohlíží jako na **OSVČ**.⁹¹

⁸⁹ CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

⁹⁰ Internetové stránky Národního informačního centra pro mládež: Systém sociálního zabezpečení v ČR

Z nemocenského pojištění OSVČ se poskytují dvě dávky: nemocenské a peněžitá pomoc v mateřství.⁹²

a) Sociální pojištění

Sociální pojištění se skládá z nemocenského, důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. OSVČ mohou být dobrovolně účastny na nemocenském pojištění, ostatní dvě složky jsou povinné.

Výše pojistného činí 29,2 % z ročního vyměřovacího základu OSVČ.

Jestliže klesne vyměřovací základ pod jeho minimální hranici, která činí pro hlavní výdělečnou činnost 75 652 korun ročně, platí právě ten minimální. Minimální výše zálohy za sociální pojištění pro rok 2013 činí 1890,- Kč, což je o 54,- Kč více, než v roce 2012.

b) Zdravotní pojištění

Výše zdravotního pojištění se vyměřuje dle zisku.

Výše pojistného činí 13,5 % z ročního vyměřovacího základu OSVČ. Minimální výše zálohy na zdravotní pojištění pro rok 2013 činí 1748,- Kč, což je o 51,- Kč více, než v loňském roce.⁹³

U a.s. je platba sociálního a zdravotního pojištění dobrovolnou volbou samotného společníka. Pokud se ale společník a.s. rozhodne pro platbu sociálního a zdravotního pojištění, pohlíží se na něj opět jako na OSVČ. Zaměstnanci ve společnosti mají odvod sociálního a zdravotního pojištění zabezpečen společností, tedy zaměstnavatelem, a sazby pro tato pojištění činí 25 % pro sociální pojištění a 9 % pro zdravotní pojištění. Zaměstnanci se odvádí z hrubé mzdy sociální pojištění ve výši 6,5 % a zdravotní pojištění ve výši 4,5 % z hrubé mzdy.⁹⁴

Proto bývá často výhodnější, aby byl společník zaměstnancem ve společnosti, a měl tak nižší odvody na sociální a zdravotní pojištění. Klasicky má společník v jakékoli společnosti právo na podíl na zisku, ovšem tento podíl nemusí být vždy pravidelný, neboť společnost může v některém roce vykazovat namísto zisku ztrátu. Z tohoto důvodu, pokud by byl společník ve společnosti zaměstnancem, náležel by mu pravidelný měsíční příjem v podobě mzdy a platil by

⁹¹ Internetové stránky ÚčetníKavárna.cz: Podíl na zisku v obchodních společnostech – podmínky jeho výplaty a zdanění

⁹² Internetové stránky Národního informačního centra pro mládež: Systém sociálního zabezpečení v ČR

⁹³ Internetové stránky Peníze.cz: Informace o sociálním a zdravotním pojištění

⁹⁴ MARTINÍKOVÁ, Jana. *Přednášky z předmětu Pracovní právo a sociální zabezpečení* (letní semestr). Ekonomické fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012

za sebe nižší sazbu sociálního a zdravotního pojištění, jelikož by zbylé 2/3 tohoto pojištění platila za zaměstnance společnost.

4 Veřejná obchodní společnost v praxi a její vliv na trh České republiky

4.1 V.o.s. pohledem společníků

V rámci zpracování této bakalářské práce bylo mnou osloveno několik společností s právní formou v.o.s., a požádáno o poskytnutí informací metodou velice krátkého dotazníku, který obsahoval následující dotazy:

- proč se daná společnost rozhodla pro danou podnikatelskou formu v.o.s.,
- zda se setkala během podnikání s problémy související právě s touto formou podnikání,
- a jak případné problémy daná společnost řešila.

Komunikace probíhala prostřednictvím internetu, přesněji zasláním e-mailu s daným dotazníkem.

Ze třiceti oslovených firem odpovědělo sedm veřejných obchodních společností, jejichž stručná charakteristika a odpovědi jsou uvedeny níže, zatímco zbylých třidvacet firem vůbec nereagovalo.

Komunikace proběhla v roce 2012, tudíž některé společnosti nebudou mít stejnou právní formu, neboť se rozhodly pro změnu právní formy od 1. 1. 2013.

GEOS, geodetické služby, v.o.s.

Stručná charakteristika:⁹⁵

Tato společnost, se sídlem v Litoměřicích, byla založena v roce 1990, jako první geodetická soukromá firma v Čechách. Společnost má dva jednatele, tedy společníky. Předmětem jejího podnikání jsou:

- veškeré zeměměřičské práce,
- oprávnění k ověřování výsledků geodetických prací,
- komplexní pozemkové úpravy,
- oprávnění k projektování pozemkových úprav,
- vytváření a správa informačních systémů (města, rozsáhlá území, pro státní správu i zájmová sdružení, průmyslové a zemědělské podniky),

⁹⁵ Internetové stránky společnosti GEOS, geodetické služby, v.o.s.: Informace o firmě

- konzultační servis a poradenství,
- velkoformátový a barevný tisk.

Reakce na dotazy: ⁹⁶

Zakladatelé společnosti založili tuto formu podnikání z důvodu nepovinného tvoření základního kapitálu, který je nezbytný při zakládání např. právní formy s.r.o.

Tato forma podnikání problémy nikdy nepřinesla, ale jistou nevýhodou bylo vyšší zdravotní a sociální pojištění, což však (v časech blahobytu) přinášelo výhodu v operativním rychlém získání hotových peněz pro soukromou potřebu bez dalších daňových nákladů.

V současnosti zakladatelé transformují v.o.s. na s.r.o. To by mělo fungovat od 1. 1. 2013. S.r.o. je v současnosti levnější, a především společníci nebudou ručit celým vlastním majetkem, což je pro v.o.s. charakteristické.

PERSONA GRATA v.o.s.

Stručná charakteristika: ⁹⁷

Společnost PERSONA GRATA v.o.s. byla založena v roce 1993. Jedná se o personální společnost, která se zaměřuje především na práci se středním a vrcholovým managementem. Hlavní činností společnosti je:

- diagnostika pracovníků,
- zjišťování jejich osobních předpokladů pro výkon práce, jejich celoživotní vzdělávání a rekvalifikace,
- poskytování poradenských a projektových služeb pro FO a PO, mezi které patří zejména rozvoj lidských zdrojů.

Reakce na dotazy: ⁹⁸

Zakladatelé společnost založili v roce 1993, a jelikož většina firem vznikala jako s.r.o., chtěla se tato společnost lišit a tím vyjádřit svoji odlišnost a solidnost.

Během podnikání se problémů naskytlo více. Např. při výběrových řízeních chtěla po společnosti státní či veřejná správa účetní doklady, které v.o.s. nemá, nebo musela být předkládána daňová přiznání společníků. Bylo trváno na tom, že statutár musí být nazýván

⁹⁶ Ing. František Janovský – statutární zástupce podniku GEOS, geodetické služby, v.o.s.

⁹⁷ Internetové stránky společnosti PERSONA GRATA, v.o.s.: Informace o společnosti

⁹⁸ PhDr. Helena Zemánková, MBA – společník ve společnosti PERSONA GRATA v.o.s.

jednatel a nikoli společník. Společníci, jako fyzické osoby, musí platit vysoká sociální a zdravotní pojištění, jelikož zisk firmy se mezi ně dělí.

Společníci se to většinou snažili vysvětlit, doložit zákonem, ale ne vždy to společnosti pomohlo a byla i vyřazena z výběrového řízení, jelikož dle posuzovatelů nebyly doloženy požadované dokumenty. Transformovat společnost na jinou právní formu se společníkům nechce, ale po téměř dvaceti letech konstatují, že rozhodnutí pro založení v.o.s. nebylo ideální.

SPF Group, v.o.s.

Stručná charakteristika:⁹⁹

Tato společnost se zaměřuje na poskytování poradenských služeb v oblasti místního a regionálního rozvoje a v oblasti řízení kvality životního prostředí. Služby společnosti zahrnují:

- konzultantskou podporu centrálních, regionálních a místních institucí v oblasti strategického a projektového řízení – od přípravy regionálních a místních rozvojových strategií, přes identifikaci a přípravu rozvojových programů a projektů až po asistenci při jejich realizaci, monitoringu, evaluaci a finančním řízení,
- přípravu a realizaci regionální politiky EU v ČR (technická asistence při tvorbě a řízení operačních programů, evaluační studie, příprava projektů),
- poskytování specializovaných školení a prakticky zaměřených kurzů v této oblasti.

Reakce na dotazy:¹⁰⁰

Právní formu v.o.s. zakladatelé zvolili z důvodu lepšího odrážení fungování firmy, respektive její „filozofii“ (forma spolupráce celého týmu firmy - horizontální vazby, soustředění se na výkon a flexibilitu), byť tato forma není z hlediska ručení výhodná (společníci několikrát zvažovali přeměnu na s.r.o.), zatím pro společníky vyšla vždy jako lepší varianta.

Během podnikání se společníci s problémy nesetkali.

BALL Brno, v.o.s.

Stručná charakteristika:¹⁰¹

Společnost BALL Brno, v.o.s. byla založena v roce 1990 jako malá strojírenská společnost. Zaměřuje se na výrobu kuliček, používajících se do ložisek, ventilů, kuličkových

⁹⁹ Internetové stránky společnosti SPF Group, v.o.s.: Informace o společnosti

¹⁰⁰ Ing. Petr Honskus – vedoucí společnosti SPF Group, v.o.s.

¹⁰¹ Internetové stránky společnosti BALL Brno, v.o.s.: Informace o společnosti

propisovacích tužek, kuličkových šroubů, rozprašovačů, jako dekorace, v optice, jako šperky, či v různých speciálních aplikacích. Kuličky se vyrábí ze všech možných technicky upotřebitelných materiálů.

Tyto kuličky jsou vyráběny v průměru od 0,8 do 150 mm. Materiálem pro výrobu jsou kovy, dřevo, plasty, guma, sklo, polodrahokamy, kámen a keramika. V devadesátých letech byl sortiment rozšířen o výrobu a prodej brusných nástrojů a dekoračních fontán s otáčející se koulí ve vyvěrající vodě.

Reakce na dotazy:¹⁰²

Hlavní příčinou volby v.o.s. bylo, že zákazník této společnosti požadoval ručení veškerým majetkem společnosti, ne pouze výší nesplacených vkladů, jak je tomu u s.r.o. Tím se „pojistil“, že při spolupráci se společností při případných problémech nedojde o své vložené prostředky, či se mu bude lépe vymáhat vzniklá škoda. To je ale pro společnost velmi zavazující, co se do kvality dodávaných služeb týče. Za výhodu považují „pouze“ v tom, že nemusejí zdůvodňovat pohyb každé koruny na firemním účtu. Nakládání s prostředky na účtu tedy považují za volnější.

S problémy se společnost během podnikání nesetkala.

UNICO v.o.s.

Stručná charakteristika:¹⁰³

Jedná se o soukromou Libereckou firmu, založenou v roce 1991, která svým zákazníkům zprostředkovává dodávky, montáž a servis kancelářské, telekomunikační a výpočetní techniky.

Výčet komodit zboží:

- Klasická telekomunikační technika: Telefony, bezdrátové telefony, faxy, záznamníky,
- Výpočetní technika: tiskárny, myši, kabely, CD ROM, diskety, mikrofony, reproduktory, sluchátka,
- GSM: kompletní sortiment mobilních telefonů GSM, servis mobilních telefonů, příslušenství k mobilním telefonům Hama a originál.
- HAMA: Příslušenství Audio-Video kabely, redukce, napájecí zdroje, akumulátory, nabíječky, archivační Boxy na diskety, MC, CD MiniDisk a Videokazety, časové spínače,

¹⁰² Martin Kokeš, DiS – společník ve společnosti BALL Brno, v.o.s.

¹⁰³ Internetové stránky společnosti UNICO v.o.s.: Informace o společnosti

mikrofony, reproduktory, sluchátka, Foto-Kino stativy, filtry, objektivy, předsádky, brašny, popruhy, čisticí prostředky,

- Ostatní: čističe a zvlhčovače vzduchu, filtry, teploměry/vlhkoměry, vysavače Dyson a sušičky HydraFlow.

Reakce na dotazy: ¹⁰⁴

Pro společnost bylo nutností založit právnickou osobu, resp. zápis do obchodního rejstříku, pro registraci tehdejší daně z obratu a nebyly peníze pro založení kapitálové společnosti, např. s.r.o.

S problémy se společnost setkala pouze minimálně. Spíše se setkala s nepochopením, o jakou právní formu se jedná. Společníci očekávali větší podvědomí u obchodních partnerů z hlediska většího ručení, než u kapitálových společností s ručením omezeným, a spíš naopak se lidé domnívají, že se jedná o ručení horší.

Jiné problémy nebylo třeba řešit.

POOR – TRADE, v.o.s.

Stručná charakteristika: ¹⁰⁵

Společnost POOR – TRADE, v.o.s. byla založena v roce 1990. Předmětem podnikání této společnosti je zaměření se na dodávky tvářecích strojů a linek včetně projekční a realizační činnosti přímo u zákazníka. V roce 1992 došlo k rozšíření činnosti na dodávky nožířského zboží, stavebního a nábytkového kování a nabídku zahradního nářadí.

V současnosti je společnost velkoobchodem se železářským zbožím. Dodávky tvářecích strojů a linek byly ukončeny a od roku 2008 společnost působí jako rodinný podnik.

Reakce na dotazy: ¹⁰⁶

Společnost považovala za důvod založení především nedostatek finančních prostředků potřebný pro založení společnosti s ručením omezeným. Nad jinou právní formou v té době zakladatelé neuvažovali.

Během podnikání se společníci s problémy setkali. Tyto problémy byly ovšem zanedbatelné. Ne všichni ale tuto právní formu znali. Určitá omezení společníci pocítují při

¹⁰⁴ Michal Štrunc – vedoucí ve společnosti UNICO v.o.s.

¹⁰⁵ Internetové stránky společnosti POOR – TRADE, v.o.s.: Informace o společnosti

¹⁰⁶ Ing. Josef Chatrný – společník ve společnosti POOR-TRADE, v.o.s.

jednání s bankami, které dle jejich mínění mají určitá přísnější měřítka. Tyto záležitosti byly ovšem vždy vyřešeny a společnost žádným vážnějším problémům nečelí.

Výše uvedené problémy ale nejsou takového charakteru, který by stálo za to nějakým způsobem vysvětlovat. Jako velký problém společníci vidí do budoucna, kdy stát tuto formu znevýhodňuje v oblasti daňové oproti jiným právnickým osobám.

Kaufland Česká republika v.o.s.

Stručná charakteristika:¹⁰⁷

Historie společnosti začíná již v roce 1930 v Německu, kde patří, v současné době, k vedoucím potravinářským řetězcům. V České republice byla první prodejna otevřena v roce 1998. Tato společnost provozuje stovky prodejen v České republice, Německu, Polsku, Rumunsku, Chorvatsku, Bulharsku a na Slovensku.

Reakce na dotazy:¹⁰⁸

Právní forma v.o.s. byla zvolena zejména s ohledem na daňové důvody na německé straně, jelikož mateřská společnost je právě v Německu. Na zdanění v České republice to nemá vliv.

S problémy, týkající se právní formy během podnikání, se společnost setkala pouze v souvislosti s řízením datové schránky. Vyřizování se protáhlo na tři měsíce, načež ministerstvo financí poté našlo řešení.

Z výše rozepsaných společností byla téměř polovina společností založena z důvodu nedostatku peněžních prostředků. Bylo uvedeno několik výhod i nevýhod, přičemž nejčastěji se vyskytujícími nevýhodami bylo nepochopení právní formy podnikání veřejností a nedůvěra, a stálá kontrola ze strany bank.

4.2 Statistické údaje

Za účelem posouzení postavení v.o.s. na trhu ČR a porovnání v.o.s. s jinými právními formami, byla z webových stránek Českého statistického úřadu zjištěna data, která jsou následně zobrazena v tabulkách a grafických znázorněních.

¹⁰⁷ Internetové stránky společnosti Kaufland Česká republika v.o.s.: [Informace o společnosti](#)

¹⁰⁸ Jindřich Blecha – zákaznické centrum společnosti Kaufland Česká republika v.o.s.

Do tabulek, které jsou uvedeny níže, byly zapsány stavy k 31. 12. 2011 a 31. 12. 2012.

Tab. 4.2a Obchodní korporace na území ČR, stav k 31. 12. 2011

Obchodní korporace	v.o.s.	k.s.	s.r.o.	a.s.	Celkový počet
Stav k 31. 12. 2011	7263	745	332005	24667	364680
Vznik	66	26	21180	1160	22432
Zánik	174	11	4698	516	5399

Zdroj: ČSÚ

Z následující tabulky vyplývá, že nejčastější právní formou podnikání byla za rok 2011 společnost s ručením omezeným, která zastupovala až 91 % z obchodních korporací. Druhou nejčastěji se vyskytující právní formou daného roku byla společnost akciová, která zastupovala 6,8 %. Na třetím místě skončila veřejná obchodní společnost, která reprezentovala 2 % z obchodních korporací a nejméně zakládanou společností je společnost komanditní, zastupující 0,20 % z počtu obchodních korporací pro rok 2011.

Počty vzniklých a zaniklých obchodních korporací, za daný rok 2011, je uveden taktéž v tabulce. Je ovšem třeba, pozastavit se nad veřejnou obchodní společností, u které jako jediné, došlo k vyššímu počtu zániku, nežli vzniku. Příčin této situace může být spousta, ovšem za nejzávažnější příčinu považuji ručení veškerým majetkem nebo fakt, že úhradu ztráty společnosti nelze převádět do dalších let.

Tab. 4.2b Obchodní korporace na území ČR, stav k 31. 12. 2012

Obchodní korporace	v.o.s.	k.s.	s.r.o.	a.s.	Celkový počet
Stav k 31. 12. 2012	7160	753	348463	25057	381433
Vznik	79	22	21571	869	22541
Zánik	167	17	4729	533	5446

Zdroj: ČSÚ

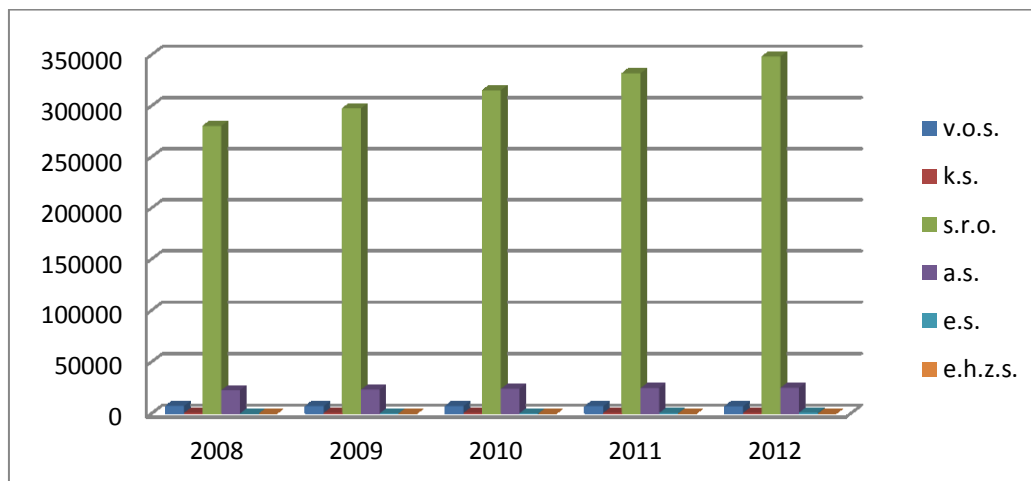
Procentuálně se od sebe tyto dva roky příliš neliší. Na s.r.o. připadá 91,4 %, na a.s. 6,6 %, v.o.s. zastupuje 1,8 % a k.s. opět 0,20 % z obchodních korporací za rok 2012.

Tab. 4.2c Vývoj obchodních společností v jednotlivých letech

	2008	2009	2010	2011	2012
v.o.s.	7474	7395	7391	7263	7160
k.s.	740	746	740	745	753
s.r.o.	280395	297647	315289	332005	348463
a.s.	22700	23312	23991	24667	25057
e.s.	115	205	338	609	1039
e.h.z.s.	1	2	4	4	6

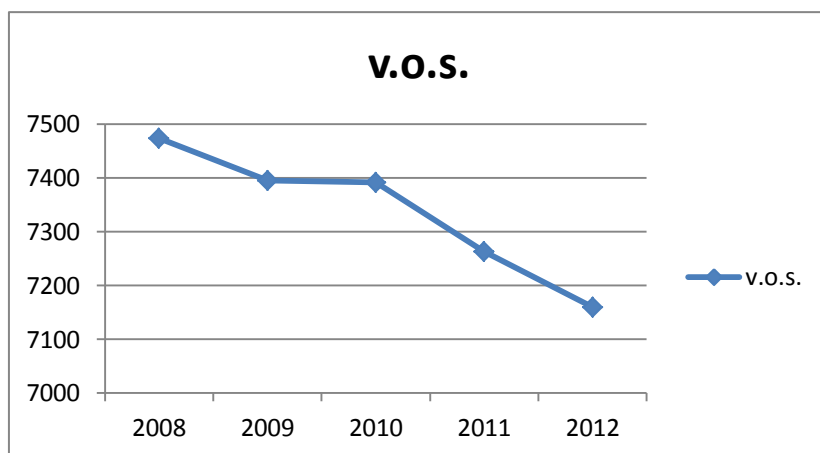
Zdroj: ČSÚ

Graf 4.2c Vývoj obchodních společností v letech 2008 - 2012

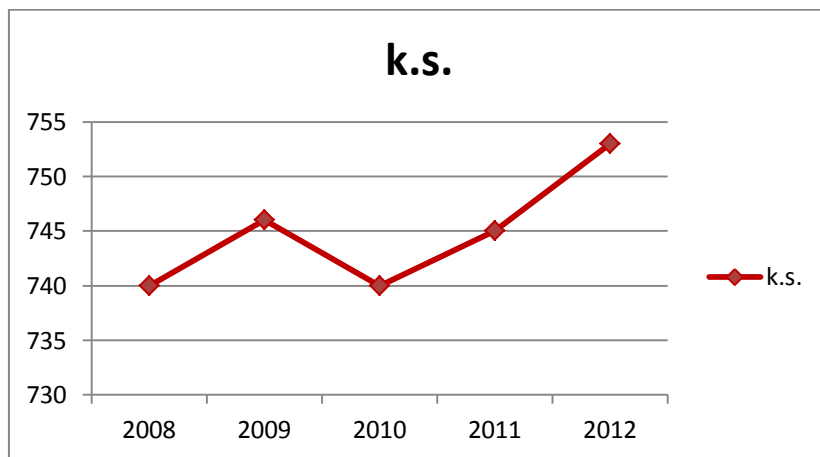
Z následujícího grafu lze dobře rozpoznat pouze vývoj u s.r.o. a z toho důvodu jsem pro každou právní formu podnikání vytvořila spojnicový graf, ze kterého je vývoj těchto právních forem lépe rozpoznatelný. Zobrazeny jsou pouze první čtyři právní formy podnikání, které jsou na území ČR nejužívanější.

Graf 4.2d Vývoj v.o.s. v letech 2008 – 2012

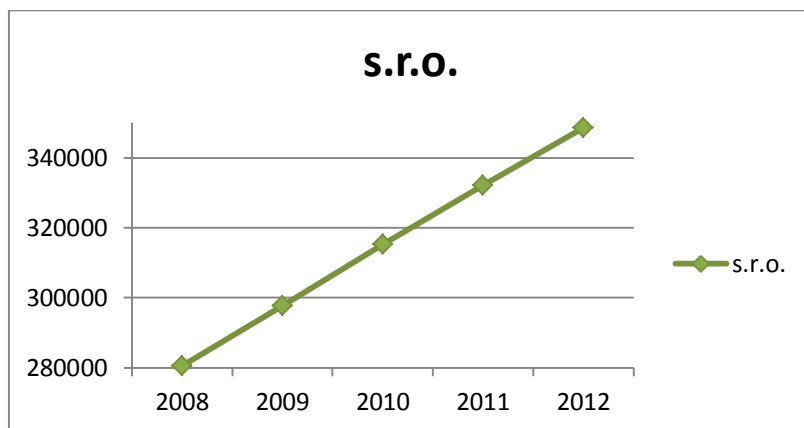
U v.o.s. lze sledovat její postupný pokles v jednotlivých letech. Zatímco v letech 2008 až 2010 docházelo k poklesu v.o.s. v řádu desítek a jednotek společností, od roku 2010 do roku 2012 se počet v.o.s. snížil o více než sto společností ročně.

Graf 4.2e Vývoj k.s. v letech 2008 - 2012

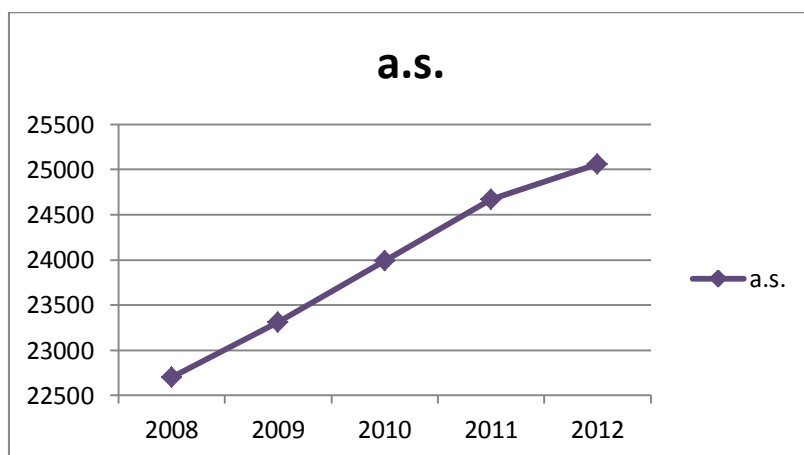
K.s. je nejméně využívanou právní formou podnikání, ale i tato forma má rostoucí počet vzniklých společností. S výjimkou roku 2010, kdy došlo k poklesu této právní formy, ve zbývajících letech docházelo vždy k růstu v jednotkách korporací ročně.

Graf 4.2f Vývoj s.r.o. v letech 2008 - 2012

U s.r.o. lze sledovat rychlý nárůst počtu této právní formy. V jednotlivých letech docházelo k přírůstku, který se pohyboval až v desetitisících společností ročně. Tento růst se rok od roku snižuje, což může být způsobeno ekonomickou situací v České republice, kdy je trh „přesycen“ nabídkou výrobků a služeb a tudíž je těžké uchytit se s novou myšlenkou, nápadem či inovací, neboť konkurence je v dnešní době vysoká.

Graf 4.2g Vývoj a.s. v letech 2008 – 2012

V případě a.s. lze sledovat, že nejvyšší nárůst vzniku této právní formy byl zaznamenán mezi lety 2008 a 2009, poté docházelo taktéž k růstu počtu vzniklých společností, ale postupně tento přírůstek klesá.

Tab. 4.2d Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců na území ČR

Právní forma	Počet zaměstnanců										Celkový počet obch. korporací
	Neuvedeno	Bez zaměstnanců	1 až 5	6 až 9	10 až 19	20 až 24	25 až 49	50 až 99	100 až 199	200 až 249	
v.o.s.	5877	210	721	143	113	28	40	16	7	1	7160
k.s.	523	27	73	16	22	13	24	16	12	8	753
s.r.o.	198354	6484	95242	16756	15536	3547	6548	3177	1639	283	348463
a.s.	13582	473	4008	1075	1354	416	1273	1133	806	195	25057
e.s.	853	4	129	23	13	2	9	4	1	0	1039
e.h.z.s.	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6

Zdroj: ČSÚ

Z následující tabulky vyplývá, že cca 82 % v.o.s. neuvedlo počet zaměstnanců, necelá 3 % v.o.s. jsou bez zaměstnanců a necelých 15 % v.o.s. spadá do malých a středních podniků. 0,06 % v.o.s. jsou velké podniky.

Toto zařazení v.o.s. do malých a středních podniků bylo zvoleno z toho důvodu, že pro MSP je typickým kritériem počet zaměstnanců, obrát, celková hodnota aktiv a nezávislost. Jelikož nebylo možno dostat se k informacím ohledně obrátu a celkových aktiv, použila jsem data počtu zaměstnanců v jednotlivých právních formách.

MSP se rozdělují na drobné, malé a střední podniky, přičemž drobné podniky jsou charakteristické tím, že zaměstnávají do 10 zaměstnanců, jejich aktiva nepřesahují částku 150 mil. Kč, nebo jejich obrát dosahuje maximálně 250 mil. Kč.

Malé podniky zaměstnávají méně než 50 zaměstnanců, jejich aktiva nepřesahují částku 180 mil. Kč, nebo jejich roční obrát dosahuje maximálně 250 mil. Kč.

Střední podniky zaměstnávají nanejvýš 250 zaměstnanců, jejich aktiva činí nejvýše 980 mil. Kč, nebo je jejich čistý obrát maximálně 1,5 mld. Kč.

Zároveň platí, že podniky musejí být nezávislé, přičemž nezávislost je charakterizována tak, že podnikatel vlastní alespoň 75 % podniku a minimálně 75 % hlasovacích práv.

Tato charakteristika MSP je definována v zákoně č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Mimo této definice existuje spousta dalších, které mají podobná kritéria s tím rozdílem, že jsou stanoveny hranice jednotlivých kritérií jinak.

4.3 Podpora malého a středního podnikání

Problematiku podpory malého a středního podnikání upravuje zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon zabezpečuje sjednocení definice MSP s definicí EU pro uvedený sektor.

Podpora MSP je zavedena především z toho důvodu, že se malé a střední podniky setkávají častěji, než velké podniky, s potížemi při financování své běžné činnosti.

V současnosti je zavedena podpora podnikání, která je zaměřena na zachování a zvýšení konkurenceschopnosti.

Aby MSP fungovaly, vznikaly již od sedmdesátých let minulého století různé podpůrné organizace a sdružení po celém světě. Tyto organizace a sdružení měly napomoci podnikatelům čelit konkurenčnímu tlaku velkých podniků.

V České republice se podpůrné organizace začaly objevovat až v devadesátých letech, kdy tato podpora začala být potřebná.

Podporu v České republice poskytují vládní organizace, nevládní organizace a privátní organizace.¹⁰⁹

Obecně můžeme podporu MSP rozdělit na informační podporu a podporu finanční.¹¹⁰

Informační podpora

a) Vládní organizace

Do vládních organizací, které podporují MSP v oblasti informační, patří CzechInvest, CzechTrade, Regionální poradenská a informační centra, Podnikatelská a inovační centra, Centrum pro regionální rozvoj, Design centrum a Národní vzdělávací fond.

Pro bližší informace je uvedena stručná charakteristika některých těchto organizací.

CzechInvest

¹⁰⁹ HUMLOVÁ, Vlasta a Pavlína KŘIBÍKOVÁ a Hana ŠTVERKOVÁ. *Přednášky z předmětu Malé a střední podnikání* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2011

¹¹⁰ VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. ISBN 80-247-1069-2. Str. 24 – 32.

Jedná se o agenturu pro podporu podnikání a investic, která je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR. Jejím hlavním cílem je posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center.

CzechTrade

Tato agentura je také podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR a slouží především k podpoře exportu. Cílem agentury je usnadnit podnikům rozhodování o výběru vyhovujících teritorií, zkrátit dobu vstupu na určitý trh a podporovat aktivity, které směřují k dalšímu rozvoji podniku v zahraničí.

Regionální poradenská a informační centra (RPIC) a Podnikatelská a inovační centra (BIC)

Tato centra byla zakládána od roku 1992. Výběr těchto center byl uskutečněn na základě doporučení regionálních orgánů a tato centra se prokázala jako věrohodná pro poskytování kvalitních poradenských, vzdělávacích a informačních služeb pro MSP. V současné době působí na území ČR okolo třiceti RPIC.

Cílem těchto center je podpora a rozvoj inovačních podniků v regionu. Do základních služeb patří především pomoc podnikatelům při získávání finanční podpory podnikatelským projektům, poradenství při vytváření podnikatelských plánů, poradenství pro podnikání na trhu EU a služby pro mezinárodní spolupráci ve výzkumu a vývoji.

b) Nevládní organizace

K nevládním organizacím, zajišťujícím informační podporu MSP, se řadí Hospodářská a agrární komora, Svaz obchodu ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, Asociace malých a středních podnikatelů a živnostníků ČR, Sdružení podnikatelů České republiky, Centrum pro evropskou integraci a Inovační podnikání.

Pro bližší informace je opět uvedena stručná charakteristika některých těchto organizací.

Hospodářská komora České republiky (HK)

Zastupuje podnikatelskou veřejnost v České republice a chrání zájmy MSP a velkých podniků, které se seskupují v regionální síti komor a v živnostenských společenstvech. Cílem je

podpora podnikatelských aktivit kromě zemědělství, lesnictví a potravinářství, a ochrana zájmů a zabezpečování potřeb členů komory.

Agrární komora ČR (AK)

Slouží podnikatelům v zemědělství, potravinářství a lesnictví, především díky svým aktivitám. Plní podobné funkce jako hospodářská komora. Sleduje a vydává stanoviska, která se týkají problematiky ochrannářských tendencí v oblasti trhu se zemědělskými produkty a potravinami.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR

Jedná se o asociaci podniků a živnostníků, která je registrovaná Ministerstvem vnitra. Tato asociace uplatňuje zájmy MSP a živnostníků vůči vládě a dalším institucím ve všech oblastech své činnosti. Je postavena na třech základních pilířích, kterými jsou nezávislost, odbornost a praxe.

Svaz obchodu ČR

Tento svaz je nezávislým, vrcholovým, dobrovolným a otevřeným zájmovým sdružením. Jeho zájmem je uspokojovat potřeby a zájmy podniků a nabízí řadu služeb z oblasti pohostinství, obchodu, ubytování a cestovního ruchu.

c) Privátní organizace

Mimo výše zmíněná sdružení a asociace existuje také celá řada soukromých organizací a podniků, které MSP nabízejí poskytování poradenských služeb, vedení účetnictví, daňové poradenství apod.

Finanční podpora

a) Vládní organizace

V posledních patnácti letech prošla podpora MSP vývojem. V současné době je upravena zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a dle tohoto zákona jsou podpory pro MSP poskytovány pomocí programů, které schvaluje vláda ČR.

Mezi hlavní vládní instituce v této oblasti se řadí Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), které nabízí převážně plošné programy podpory a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), které nabízí zpravidla programy regionálního rozvoje.

Česká exportní banka, a.s. (ČEB)

ČEB je specializovaná bankovní instituce a její základní služby spočívají v podpoře vývozu a to poskytováním a financování vývozních úvěrů a dalších služeb, které s vývozem souvisejí.

Tato banka nabízí produkty krátkodobého financování vývozu, se splatností do dvou let a také střednědobého a dlouhodobého, se splatností od dvou do desíti let.

Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (ČMZRB)

Především formou záruk a výhodnějších úvěrů s využitím prostředků státního rozpočtu, strukturálních fondů a krajů tato banka poskytuje podporu malým a středním podnikatelům.

Exportní garanční a pojišťovací společnost, a.s. (EGAP)

Jedná se o státní podnik, který pojišťuje vývozní úvěry proti komerčním a teritoriálním rizikům, spojeným s vývozem. Poskytuje pojišťovací služby všem vývozci českého zboží bez rozdílu jejich velikosti, právní formy apod. Tento druh pojištění je realizován se státní podporou, kdy stát ručí za závazky EGAP, které vznikají z pojistných smluv a z pojištění úvěrových rizik.

b) Privátní organizace

Finanční podpora z těchto zdrojů je pochopitelně realizována na komerčním principu a v převážné většině ji nabízejí banky, které se specializují na financování podnikatelských aktivit MSP.

4.4 V.o.s. a její vliv na trh České republiky

V předchozích kapitolách bylo zmíněno, že v.o.s. lze určitým způsobem řadit do MSP. MSP mají výjimečné postavení v ekonomice každého státu, neboť jsou důležitým prvkem na trhu, podporují místní rozvoj, dokáží vytvářet pracovní místa apod. Mají ale i svá negativa, mezi které může spadat skutečnost, že se těchto podniků výraznějším způsobem dotýkají různé vlivy ekonomiky, často bývají závislé na větších podnicích apod.¹¹¹

Veřejná obchodní společnost, stejně jako ostatní korporace, tedy významně ovlivňuje fungování trhu České republiky. Ten je rozčleněn z několika hledisek. Může se členit na trh místní, národní a světový, dále na trh dílčí a agregátní a na trh produktů, peněz a výrobních faktorů.

¹¹¹ VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. ISBN 80-247-1069-2. Str. 21.

Trh produktů, peněz a výrobních faktorů je nejvýznamnější, neboť jeho první část, přesněji trh výrobků a služeb, bývá nejlepším podkladem pro ekonomickou analýzu, která vždy vychází z analýzy tohoto trhu.¹¹²

Trh výrobků a služeb

Jedná se o trh užitečných statků materiální (výrobků) i nemateriální (služeb) povahy, které slouží, nebo by měly sloužit, k uspokojování potřeb spotřebitelů.

Na tomto trhu sehrávají roli dva základní subjekty a to výrobci (podniky) a spotřebitelé (domácnosti), přičemž výrobci ovlivňují nabídku na trhu a spotřebitelé poptávku.

Významné postavení zde zaujímají právě zmínění spotřebitelé, kteří ovlivňují tržní poptávku a také to, „co se bude vyrábět“, neboť disponují peněžními prostředky, díky kterým následně podniky maximalizují svůj zisk.¹¹³

Obchodní korporace tedy převážně vznikají na základě poptávky po určitých statcích a spousta z nich také na základě nízké poptávky zaniká.

V.o.s. je celá řada a jejich nabídka na trhu je velice různorodá, proto se dá říci, že svou existenci a fungováním ovlivňují výše zmíněný trh výrobků a služeb.

Trh výrobních faktorů

Práce je činnost a nositelem práce je člověk. Poptávka po práci je určena množstvím práce, které podnik najímá při různých stupních ceny práce, resp. při různých mzdových sazbách. V této oblasti je nabízejícím subjektem člověk a poptávajícím subjektem konkrétní podnik či podniky.

Podnik se na tomto trhu rozhoduje, jaké vstupy a v jakém množství poptávat. Tato poptávka bývá odvozena od skutečnosti, že společnost chce maximalizovat zisk s co nejnižšími náklady. Proto závisí především na tom, jaký je výnos z výrobního faktoru a jak vysoký je náklad na daný výrobní faktor.

Vývoj poptávky po výrobním faktoru se mění v závislosti na růstu jeho ceny, přičemž může dojít k situaci, kdy se náklady podniku na jednotku vstupu rovnají příjmu, který mu každá jednotka vstupu přináší. V takovéto situaci náklady na jednotku výrobního faktoru převýší

¹¹² MACÁKOVÁ, Libuše et al. *Mikroekonomie: základní kurs*. ISBN 80-86175-38-3. Str. 28, 29.

¹¹³ MACÁKOVÁ, Libuše et al. *Mikroekonomie: základní kurs*. ISBN 80-86175-38-3. Str. 47.

příjem, který z této jednotky výrobního faktoru podniku plyne, a podnik přestane daný vstup přijímat.¹¹⁴

V.o.s. ovlivňuje toto odvětví trhu, i když ne takovou mírou, jako jiné korporace. Ze statistických údajů lze zjistit, že velké množství v.o.s. neuvedlo, kolik zaměstnanců zaměstnává, necelých 15 % se řadí, dle počtu zaměstnanců, do MSP a 0,06 % spadá do velkých podniků, které zaměstnávají nad 250 zaměstnanců. Tudíž se dá konstatovat, že v.o.s. ovlivňuje trh výrobních faktorů poskytováním pracovních míst zaměstnancům.

Trh výrobků a služeb souvisí s trhem výrobních faktorů. Zdali bude poptávka na trhu po určitých statcích narůstat, budou vznikat nové společnosti v daném odvětví, které budou poptávat po výrobních faktorech.

Státní rozpočet

V.o.s. významně ovlivňuje státní rozpočet, a to především daněmi, poplatky a platbami za sociální zabezpečení, které státu odvádí. Jelikož nebyly dostupné podrobnější informace a data, je zde zachycen státní rozpočet se svými jednotlivými složkami. V tabulkách, uvedených v příloze jsou zobrazeny příjmy a výdaje státního rozpočtu ČR za první až třetí čtvrtletí roku 2012.

Státní rozpočet ČR na rok 2012 byl schválen Poslaneckou sněmovnou zákonem č. 455 a stanovil příjmy ve výši 1 084,7 mld. Kč a výdaje ve výši 1 189,7 mld. Kč.

Je však třeba brát na vědomí, že tato data mohou být zkreslující, jelikož obsahují odvody daní drobných živnostníků, živnostníků, kteří jsou OSVČ či provozují svou živnost jako činnost vedlejší apod.

Tabulky zachycující státní rozpočet lze nalézt v příloze č. 7.

4.5 Nový zákon o obchodních korporacích

V lednu roku 2014 má vstoupit v platnost nový ZOK, který by měl nahradit v problematice obchodních společností stávající obchodní zákoník a zasáhne každou obchodní korporaci či družstvo se sídlem na území ČR. Prvním významným dopadem na život obchodních korporací budou především obligatorní ustanovení zákona a v případě, že stávající dokumentace společnosti bude s těmito ustanoveními v rozporu, je společnost povinna do 1. 7. 2014 svou dokumentaci těmito novým ustanovením přizpůsobit.

¹¹⁴ MACÁKOVÁ, Libuše et al. *Mikroekonomie: základní kurs*. ISBN 80-86175-38-3. Str. 160.

ZOK je připravován spolu s občanským zákoníkem. Zrušení dosavadního ObchZ a jeho nahrazení novým ZOK a ObZ bylo uskutečněno v rámci rekodifikace soukromého práva, přičemž zákonodárci chtěli předejít sporným otázkám, kdy nebylo zřejmé, jakým zákoníkem se mají právní vztahy řídit.¹¹⁵

Cílem nového ZOK je zpřehlednit a zjednodušit základní rámec právní úpravy, a dále vytvořit vhodný nadstavbový rámec v těch situacích, kdy jsou strany ochotny řešit komplikované právní struktury. To současná úprava nedovolovala.

Tento zákon bude vycházet z principu, že je nezbytné poskytnout stranám prostor pro jejich svobodnou vůli a nereglementovat jejich postavení tam, kde to není zcela nezbytné. Např. co se týče a.s., tak nová právní úprava vyhoví těm, kteří chtějí mít ve společnosti jednoduchý systém řízení – monistický systém, kde je obligatorně vytvářena pouze správní rada, nebo složitější systém – dualistický systém, kde jsou obligatorně vytvářeny představenstvo, dozorčí rada a valná hromada.¹¹⁶

ZOK přinese především změny pro kapitálové společnosti a družstva.

U s.r.o. bude např. nově stanovena nová hranice základního kapitálu z 200 000,- Kč na 1,- Kč. Upravuje se i zákaz konkurence. V současné době není možné, aby byl někdo jednatelem ve dvou společnostech, které mají stejný či podobný předmět podnikání, nebo aby podnikal ve stejném oboru. Tento zákaz konkurence nelze zúžit ani prominout, i kdyby s tím společníci souhlasili. Ovšem do budoucna bude záležet pouze na nich, zda budou trvat na zákazu konkurence či nikoli. Zákaz bude i nadále stanoven, ale společníci z něj budou moci jednatele vyvázat.

U a.s. se chystají velké změny. Největší změna se bude týkat samotného procesu zakládání společnosti, protože zákon rezignuje na možnost založit společnost s veřejnou nabídkou akcií. Přípustné bude pouze jednorázové založení, kdy zakladatelé společnosti musí sami upsat a splatit celý základní kapitál. Společnost bude moci veřejnost oslovit až při navyšování základního kapitálu.

U družstev se předpokládá nový typ družstva, a to tzv. sociální družstvo.¹¹⁷

¹¹⁵ Internetové stránky ePravo.cz: Zákon o obchodních korporacích

¹¹⁶ Internetové stránky Realit.cz: Informace o připravovaném zákonu o obchodních korporacích

¹¹⁷ Internetové stránky Patria.cz: Informace o zákonu o obchodních korporacích

4.6 Výhled do budoucna

Na základě informací, zjištěných z dotazníků a také ze statistických údajů se domnívám, že počet v.o.s. bude i v následujících letech klesat, neboť některé stávající společnosti této formy přejdou na formu výhodnější. Tou se může jevit např. forma s.r.o., která bude, díky novelizaci zákona o obchodních korporacích, výhodnější, především co se týče základního kapitálu, jehož spodní hranicí bude částka jedné koruny české.

Samotný nový ZOK přinese spoustu změn v „životě“ obchodních společností.

5 Závěr

Je zřejmé, že úspěšnost podnikání závisí na mnoha faktorech, ať se již jedná o vhodný předmět podnikání, získání podvědomí veřejnosti či volbu právní formy podnikání.

V práci byly charakterizovány právní formy v.o.s. a a.s., které sice nemají dominantní postavení na trhu, ale představují dvě naprosto odlišné strany. Jedna právní forma sehrává roli hlavního představitele osobních obchodních společností, druhá naopak představitele společností kapitálových.

Cílem práce bylo poukázat na světlé a stinné stránky této formy podnikání. Proto jsem se snažila shrnout nejvýznamnější výhody a nevýhody související s právní formou v.o.s. a přiblížit tuto formu z praktického hlediska.

Za tímto účelem bylo mnou osloveno několik jednatelů v.o.s. na území ČR, a požádáno o jejich názor na tuto formu podnikání.

Ze statistických údajů vyplynulo, že velké procento těchto společností s danou právní formou spadá do MSP. Z tohoto důvodu jsou v práci blíže specifikovány MSP a podpora podnikání těchto podniků, která je poskytována jak vládními organizacemi, tak nevládními organizacemi a privátními subjekty.

S příchodem nového ZOK se očekává spousta změn v životě společností a podnikatelů. Tento zákon přinese zpřísnění v některých oblastech, ale také určité výhody pro začínající podnikatele, např. již několikrát zmíněná částka jedné koruny, která bude postačující, jako základní kapitál u s.r.o.

Dle mého názoru se bude počet v.o.s. na území ČR stále snižovat. Nejen díky nevýhodám, které s podnikáním pod touto formou souvisejí, ale také díky změnám, které přinese nový ZOK. Již v současné době je v.o.s. jedinou právní formou, u níž lze zaznamenat vyšší počet zániků, oproti vznikům. Každý podnikatel, který chce začít podnikat, si dobře promýšlí, zda si raději opatřit peněžní prostředky na splacení základního kapitálu a ručit tak do výše nesplacených vkladů, nebo založit společnost bez základního kapitálu (což časté nebývá) a ručit „střechou nad hlavou“.

Pokud bych se měla osobně rozhodnout, pod jakou právní formou podnikat, v.o.s. by to rozhodně nebyla, a to především z důvodů, uvedených v předchozím odstavci.

Seznam použité literatury

Monografie:

- 1) ADAMÍK, Petr a Jana PILÁTOVÁ a Jaroslav RICHTER. *Likvidace obchodních společností*. 3. vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r. o., 2008. 168 s. ISBN 978-80-7263-455-2.
- 2) DĚDIČ, Jan a Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH a Radim KŘÍŽ. *Akciové společnosti*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 944 s. ISBN 978-80-7179-587-2.
- 3) DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7357-430-7.
- 4) DVOŘÁK, Tomáš. *Osobní obchodní společnosti*. Praha: ASPI, 2008. 344 s. ISBN 978-80-7357-383-6.
- 5) ELIÁŠ, Karel a Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ et al. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 653 s. ISBN 80-7179-391-4.
- 6) HOLUB, Milan a Marta ŠKÁROVÁ a Josef VANĚK et al. *Vzory smluv a podání*. 12. vyd. podle stavu k 1. 12. 2008. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 1240 s. ISBN 978-80-7201-742-3.
- 7) KNAPP, Viktor. *Teorie práva*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 248 s. ISBN 80-7179-028-1.
- 8) LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2011. 316 s. ISBN 978-80-7418-114-6.
- 9) MACÁKOVÁ, Libuše et al. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2003. 275 s. ISBN 80-86175-38-3.
- 10) RADA, Ivan. *Dozorčí rada obchodních společností*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2008. 220 s. ISBN 978-80-86131-75-7.
- 11) ŘEHÁČEK, Oldřich. *Představenstvo akciové společnosti a postavení jeho členů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7400-346-2.

12) ŠTENGLOVÁ, Ivana a Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA et al. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1469s. ISBN 978-80-7400-354-7.

13) VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 304 s. ISBN 80-247-1069-2.

Právní předpisy:

1) Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

2) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Internetové zdroje:

1) Internetové stránky Smlouva-smlouvy.cz: Čestné prohlášení jednatele o bezúhonnosti [online]. [2012-12-14]. Dostupné z: <http://www.smlouva-smlouvy.cz/cestne-prohlaseni-jednatele-o-bezuhonnosti-4273>

2) Internetové stránky PodnikejSnadno.cz: Návrh na zápis do obchodního rejstříku [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.podnikejsnadno.cz/poradna/rady-a-zkusenosti/navrh-na-zapis-do-obchodniho-rejstriku>

3) Internetové stránky společnosti GEOS, geodetické služby, v.o.s.: Informace o firmě [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.geos.cz>

4) Internetové stránky společnosti PERSONA GRATA, v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.personagrata.cz>

- 5) Internetové stránky společnosti SPF Group, v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.spfgroup.org>
- 6) Internetové stránky společnosti BALL Brno, v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.ballbrno.cz>
- 7) Internetové stránky společnosti UNICO v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.unico.cz>
- 8) Internetové stránky společnosti Kaufland Česká republika v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.kaufland.cz>
- 9) Internetové stránky společnosti POOR – TRADE, v.o.s.: Informace o společnosti [online]. [2013-01-10]. Dostupné z: <http://www.poor.cz>
- 10) Internetové stránky ÚčetníKavárna.cz: Podíl na zisku v obchodních společnostech – podmínky jeho výplaty a zdanění [online]. [2013-02-15]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d29054v36253-podil-na-zisku-v-obchodnich-spolecnostech-podminky-jeho-vypl>
- 11) Internetové stránky ÚčetníKavárna.cz: Záloha na podíl na zisku [online]. [2013-02-18] Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d4531v6505-zaloha-na-podil-na-zisku>

12) Internetové stránky Podnikatel.cz: Jak určit výši daně u společníka v.o.s. [online]. [2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/vite-jak-urcit-vysi-dane-u-spolecnika-v-o-s>

13) Internetové stránky Podnikatel.cz: Začínající podnikatel [online]. [2013-02-20]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/specialy/zacinajici-podnikatel>

14) Internetové stránky ePravo.cz: Zákon o obchodních korporacích [online]. [2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-obchodnich-korporacich-88490.html>

15) Internetové stránky Patria.cz: Informace o zákonu o obchodních korporacích [online]. [2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/pravo/1905225/co-prinese-zakon-o-korporacich.html>

16) Internetové stránky Realit.cz: Informace o připravovaném zákonu o obchodních korporacích [online]. [2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.realit.cz/clanek/pripravovany-zakon-o-obchodnich-korporacich>

17) Internetové stránky BusinessInfo.cz: Výběr obchodní společnosti [online]. [2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/opu-vyber-obchodni-spolecnosti-podnikani-4748.html#!&chapter=5>

18) Internetové stránky BusinessInfo.cz: Daň z příjmů [online]. [2013-03-09]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/dan-z-prijmu-3462.html#a6>

19) Internetové stránky Národního informačního centra pro mládež: Systém sociálního zabezpečení v ČR [online]. [2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/system-socialniho>

20) Internetové stránky Peníze.cz: Informace o sociálním a zdravotním pojištění [online]. [2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/zivnosti/246198-osvc-2013-minimalni-zalohy-na-socialni-a-zdravotni-pojisteni-rostou>

21) Internetové stránky Ministerstva financí ČR: Informace o státním rozpočtu [online]. [2013-03-30] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz>

Ostatní zdroje:

1) CZUDEK, Damian a Josef ŠILHÁN. *Přednášky z předmětu Obchodní právo v praxi* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012.

2) HUMLOVÁ, Vlasta a Pavlína KŘIBÍKOVÁ a Hana ŠTVERKOVÁ. *Přednášky z předmětu Malé a střední podnikání* (zimní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2011.

3) MARTINÍKOVÁ, Jana. *Přednášky z předmětu Pracovní právo a sociální zabezpečení* (letní semestr). Ekonomická fakulta, VŠB – TU Ostrava, 2012.

Seznam použitých zkratk

A.s. – akciová společnost

Apod. – a podobně

Atd. – a tak dále

CD ROM – kompaktní disk (z anglického „Compact Disc Read-Only Memory“)

Č. – číslo

Čr – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DPH – daň z přidané hodnoty

DR – dozorčí rada

E.h.z.s. – Evropské hospodářské zájmové sdružení

E.s. – Evropská společnost

ES/EU – Evropské společenství/ Evropská unie

EU – Evropská unie

FO – fyzická osoba

K.s. – komanditní společnost

Kč – Koruna česká

MSP – malé a střední podnikání / podniky

ObZ – občanský zákoník

ObchZ – Obchodní zákoník

Odst. – odstavec

OR – obchodní rejstřík

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

PO – právnická osoba

Resp. – respektive

S.r.o. – společnost s ručením omezeným

Tzv. – takzvaný

Ust. – ustanovení

V.o.s., veř. obch. spol. – veřejná obchodní společnost

ZOK – zákon o obchodních korporacích

ZoP – zákon o přeměnách obchodních společností a družstev

ŽZ – živnostenský zákon

% – procentuální bod

§ – paragraf

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10.5.2013

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1	-	Plná moc
Příloha č. 2	-	Čestné prohlášení jednatele
Příloha č. 3	-	Společenská smlouva v.o.s.
Příloha č. 4	-	Likvidátor, jeho práva a povinnosti
Příloha č. 5	-	Přeměny obchodních společností
Příloha č. 6	-	Práva a povinnosti akcionářů
Příloha č. 7	-	Státní rozpočet